

брой 1

януари-март
2023РУСКАТА ПРОПАГАНДА
В БЪЛГАРИЯ **ОНЛАЙН**

В този бюлетин представяме активността, наративите и говорителите на руската пропаганда, разпространявана през първото тримесечие на 2023 г. в българските медии онлайн. Пропагандната вълна се надига още от началото на 2022 г., а през 2023 г. тя продължава да държи високи равнища. Дисеминацията на някои от нейните наративи се увеличава около 20 пъти. Увеличение, което се дължи, първо, на нови технологични решения¹ – формирането на машина от сайтове-гъби, която усилва проникването и издигането на посланията ѝ в социални мрежи и Google. Активността на пропагандата в България в първото тримесечие на 2023 г. се развива под знака на създадената през 2022 г. машина от сайтове-гъби. Това са над 370 анонимни псевдо-новинарски сайтове с идентичен дизайн и съдържание, които всеки ден разпространяват средно между 3 и 7 статии с проруско съдържание. Второ, променен е профилът на дисеминация на пропагандата – основните канали на руската пропаганда стават официалните говорители на Руската федерация. Това са Путин, Лавров, Песков, Захарова, Митрофанова и др., които буквално повтарят опорните ѝ точки чрез принадлежащия към тях речник. Като ефект се засилва рязко разпространението им, защото всички медии, български и световни, дори обективните, са длъжни да ги цитират. В България, наред с преводите от руски, наративите на Кремъл се тиражират и от редица родни говорители.

В настоящия бюлетин е анализирана общата пропагандна активност, дейността на машината от сайтове-гъби, промяната на наративите и основните послания на (про)руската пропаганда от местни нейни говорители.

Накрая представяме кратка информация за най-популярните публикации във Facebook, в които откриваме (про)руска пропаганда или други форми на дезинформация. Те са свържтижирани в мрежата – като брой интеракции.

¹ ДОКЛАД: Руската пропаганда в българските медии онлайн (1.01 – 31.12.2022); Вж. <https://hssfoundation.org/4191/> [Accessed: 03.05.23].

<https://hssfoundation.org>

Екип:

Валентин Вълканов
(изследовател)

Вероника Димитрова
(изследовател, редактор)

Димитър Вацов
(изследовател)

Любомир Дончев
(изследовател)

Милена Якимова
(изследовател)

Веселин Праматаров
(графичен дизайн)

Подробна информация
за екипа и проектите
на ФСХИ на:

<https://hssfoundation.org>

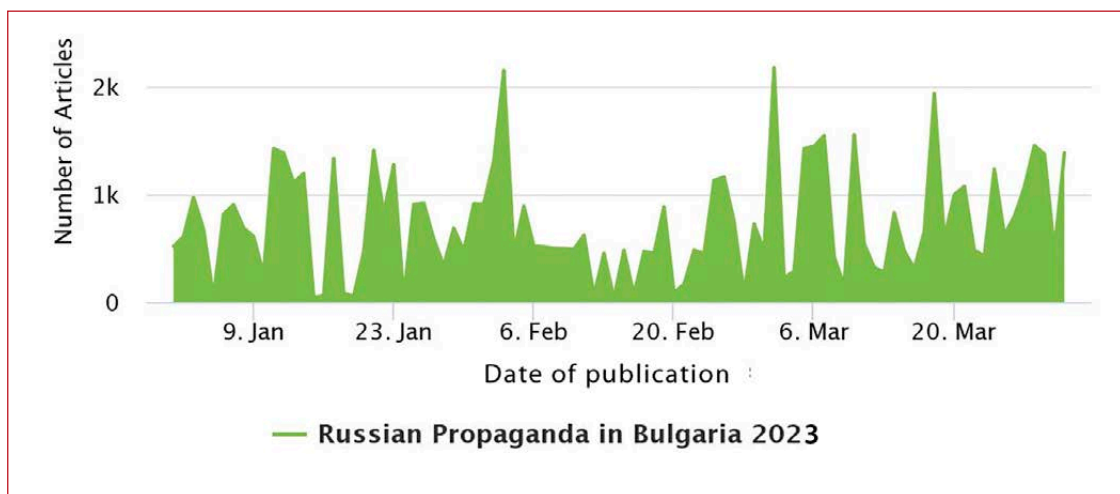
СЪДЪРЖАНИЕ

1. Общата пропагандна активност	3
2. Машината от сайтове-гъби:	4
A. Share4Pay	4
B. „Новините“ от фронта: Руснаците неизменно побеждават ..	5
C. Мрежите на дисеминация: БЛИЦ и сайтовете гъби; и други куриози	6
3. Преглед на опорните точки на руската пропаганда	9
A. Китай и сръжжавите цивилизации	10
B. Пропагандна подготовка за евентуална загуба на Ердоган в изборите на 14.05.23 в Турция	11
C. Дискредитиране на протестите в Тбилиси, преминаващо в тезата, че Западът организира Майган в Грузия и така отваря втори фронт срещу Москва.....	13
D. Как върви войната	14
E. Вътрешнополитически	14
4. Говорителите на руската пропаганда в България	15
A. Говорител: РУМЕН РАДЕВ	16
B. Говорител: КОРНЕЛИЯ НИНОВА	19
C. Говорител: КОСТАДИН КОСТАДИНОВ	20
D. Говорител: ПЕТЪР ВОЛГИН	27
E. Говорител: МАРТИН КАРБОВСКИ	31
5. Руската пропаганда в българския Facebook	35
A. Месец януари	35
B. Месец февруари	37
C. Месец март	39

1. Общата пропагандна активност

На графиката по-долу се вижда общата проруска пропагандна активност на български език онлайн за периода 01.01–31.03.2023 г. Тя е измерена чрез автоматизираната система за медиен мониторинг SENSIKA. За първото тримесечие SENSIKA идентифицира 65,437 статии онлайн, които съдържат типичните гumi на руската пропаганда: руски свят, бандеровци, украински нацисти, денацификация и др.

Графика. 1. Руската пропаганда в България онлайн (януари-март 2023 г.)

Без да броим постовете във Фейсбук и другите социални медии, средно дневно това са 727 проруски публикации като не рядко се стига и до 1300–1400 публикации за деня (абсолютните пикове са 3 февруари с 2149 публикации и 2 март с 2176 съответно). От всички тези публикации около 90% са машинно рециклирани. Какво значи това?

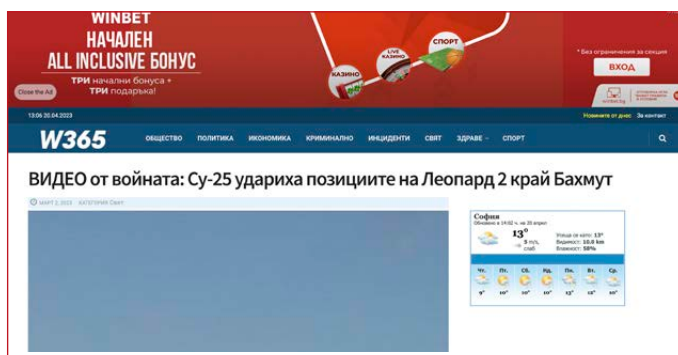

2. Машината от сайтове-гъби:

„Машината“ – това са над 370 анонимни сайта с почти идентичен дизайн (по два основни модела) и с идентично съдържание (публикуват едни и същи статии). Те имат четири основни общи домейна (**dnes24.eu, zbox7.eu, bgvest.eu, allbg.eu**), от които биват клонирани погдомейни – например, **novini701.dnes24.eu, novinarbg.dnes24.eu, news1.dnes24.eu** и т.н. На всички тях в последните месеци на централно място – в началото – тежат реклами на Winbet:

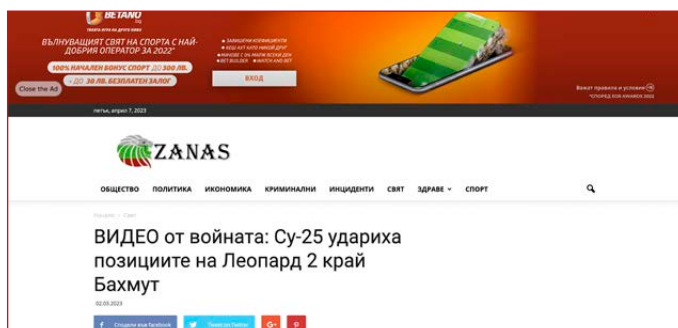
1

2

3

4

От всички **65,437 статии онлайн** за първото тримесечие на 2023 г., идентифицирани по ключови думи от SENSIKA, **ок. 60,000 статии са препечатки, разпространявани от Машината** (всяка статия бива тиражирана от 60 до 480 пъти от сайтовете гъби).

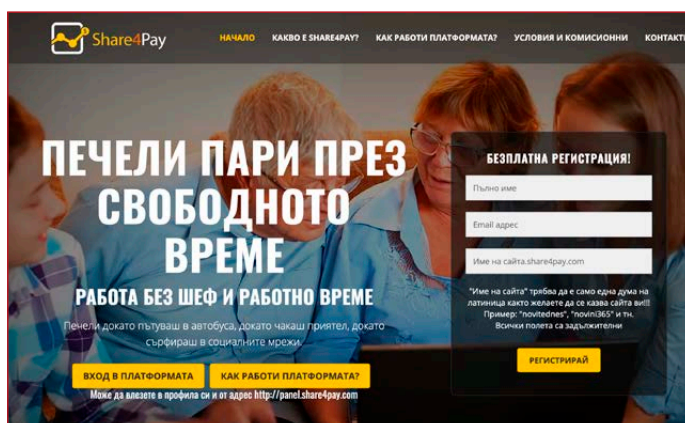
A. Share4Pay

Вероятно машината от сайтове-гъби е обвързана с платформата **Share4Pay**, която самите сайтове систематично рекламират. От своя страна **Share4Pay** предлага възможност на всеки потребител да се сдобие с готова страница, вече запълнена с пуб-

- 1 <https://novoto12.bgvest.eu/888102/> [Accessed: 14.04.23].
- 2 <https://zbox7.eu/> [Accessed: 14.04.23].
- 3 <https://bg-utro.eu/897034/> [Accessed: 14.04.23].
- 4 <https://zanas.eu/809186/> [Accessed: 14.04.23].

ликаци, като неговата задача е да популяризира публикациите в социалните мрежи срещу заплащане.

В. „Новините“ от фронта: Руснаците неизменно побеждават

Машината покрива широк спектър от теми – от спорт през светски клюки до политически новини. Руската пропаганда е концентрирана обаче в един тематичен сегмент: в „отразяването“ на войната срещу Украйна. Там сайтовете гъби системно създават впечатление за превъзходството на руската армия и се опитват да представят победния ѝ марш.

Понякога това става чрез представяне на действителни събития. Най-големият пик от публикации през януари е в периода 11-и – 13-и, когато действително пада малкият град Соледар. Повечето публикации са от типа: „ЧВК „Вагнер“ затвори каза на Соледар, Пригожин показа ВИДЕО от катакомбите“⁵ Руските победи са представени на фона на лицемерието на Запада: „Внукът на ген. Дьо Гол: Хората започват да осъзнават извратените игри на американците в Украйна“⁶

При отразяването на войната обаче сайтовете гъби съвсем не гържат на фактичката истина. Най-големият пропаганден пик е от 2 март, когато Машината завърта 2176 публикации по ключовите думи. Над 1/3 от тях се гължат на две изцяло фалшиви новини: „ВИДЕО от войната: Су-25 удари позициите на Леопард 2 край Бахмут“ (с 425 препечатки)⁷ и „Сутрешна сводка: ВСУ обяви има ли заповед за оттегляне от Бахмут, плениха първия Леопард с полски наемници“ (с 326 препечатки)⁸. До края на март няма данни, потвърдени от надеждни неруски източници, че западните танкове Leopard са били изпратени на фронта, камо ли някой от тях да е пленен („с полския му екипаж“!).

Другият голям пик е от 3 февруари – с 2149 проруски публикации за деня – и основното впечатление, което Машината създава, е за голяма руска офанзива, каквато в действителност няма: „Доклад на ISW с горещи новини за голяма руска офанзива в Донбас“ (426 препечатки)⁹. Въпреки подлъгващото заглавие цитираната статия сама се опровергава чрез коректно позоваване: „ISW не е забелязал никакви доказателства, че руските сили са възстановили достатъчна бойна мощ, за да победят силите на Украйна в Източна Украйна“.

5 <https://news1.dnes24.eu/868529/> [Accessed: 25.04.23].

6 <https://rusokoska.allbg.eu/877177/> [Accessed: 25.04.23].

7 <https://nvn24sedem.bgvest.eu/888102/> [Accessed: 25.04.23].

8 <https://bg-sega.dnes24.eu/887962/> [Accessed: 25.04.23].

9 <https://haira.dnes24.eu/877242/> [Accessed: 25.04.23].

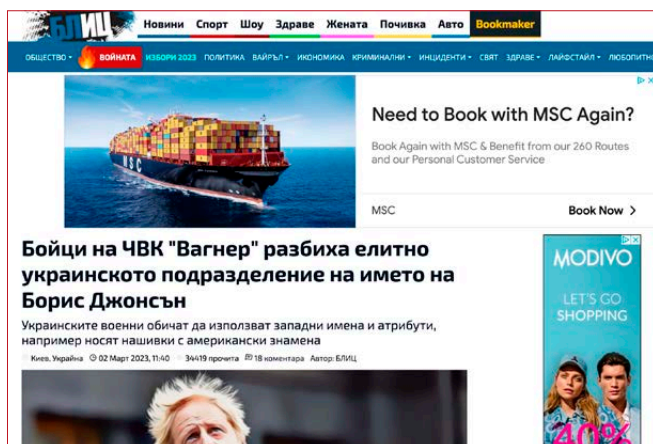
Огънят на победата на 3 февруари обаче се доразгаря с „ВИДЕО от Войната: Битката за Узледар продължава“ (429 препечатки; видео всъщност няма)¹⁰ – в действителност февруарският опит за атака на Узледар ще се превърне в един от най-големите разгроми за Русия, но в „информацията“ тук руснаците побеждават безапелационно.

Хит на деня, надхвърлящ и най-смелата научна фантастика, откриваме в квази-обективистичната „Сводка от Войната“, с която сайтовете гъби ни облъчват всекидневно: „Рогозин изпрати бойни роботи да ликвидират танкове Abrams и Leopard“. Както казахме, танкове Abrams и Leopard все още няма на бойното поле, но роботите от бъдещето на бившия шеф на Роскосмос вече ги унищожават. Тази „новина“ влиза в Машината през спортните сайтове <https://sportove.info/419800/> и <https://ludsport.fun/758695/>.

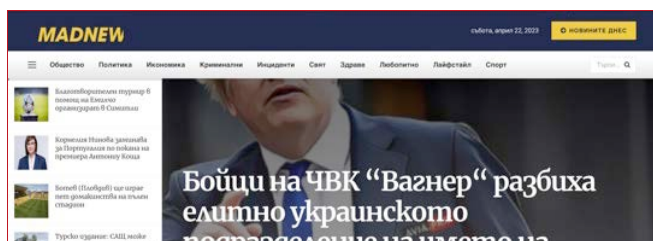
С. Мрежите на дисеминация: БЛИЦ и сайтовете гъби; и други куриози

Сайтовете гъби са ботове, но нерядко тяхното съдържание се препечатва и от сайтове с реални хора.

Информационна агенция БЛИЦ очевидно е субстанциално свързана с Машината. При проверка на 5 пикови дни за първото тримесечие на 2023 г. всички 23 статии, рециклирани от сайтовете гъби, са препечатани и от БЛИЦ – съдържанието на публикациите е идентично, а източник не е посочен (нито в БЛИЦ, нито при сайтовете-гъби). Прави впечатление, че в 14 от изследваните 23 случая БЛИЦ първи публикуват съответния материал, а 5-10 минути след това започват да го качват и сайтовете гъби. Така за около 2 часа материалът бива рециклиран средно около 400 пъти. В 9 от 23-те случая обаче първо сайтовете гъби въртят публикацията, а БЛИЦ я препечатва в малките часове през нощта на следващия календарен ден.

11

12

¹⁰ <https://bg-utro.eu/886139/> [Accessed: 25.04.23].

¹¹ https://blitz.bg/svyat/boytsi-na-chvk-vagner-razbikha-elitno-ukrainskoto-podrazdelenie-na-imeto-na-boris-dzhonsn_news939912.html [Accessed: 14.04.23].

¹² <https://livenews24.bgvest.eu/888056/> [Accessed: 14.04.23].

Понякога във Веригата на рециклиране на руска пропаганда се намесват и други неанонимни или полу-анонимни медии. Често БЛИЦ препечатва от тях, а след това съответната статия бива пусната в машината от сайтове-гъби.

Публикацията от 11 януари за внука на Де Гол в 08.02 ч. е публикувана първо в Класа:

13

The screenshot shows the homepage of 'КЛАСА classa.bg'. The main article is titled 'Внукът на ген. Дьо Гол: Хората започват да осъзнават извратените игри на американците в Украйна'. It includes a photo of a man in a suit, a publication date of 11.01.2023, and social media sharing options. A sidebar on the right features a 'ДАКСИ' advertisement and a 'НАЙ-ЧЕТЕНИ СТАТИИ:' section with a snippet about the Ukrainian church.

След това в 08.23 ч. е препечатана в БЛИЦ¹⁴:

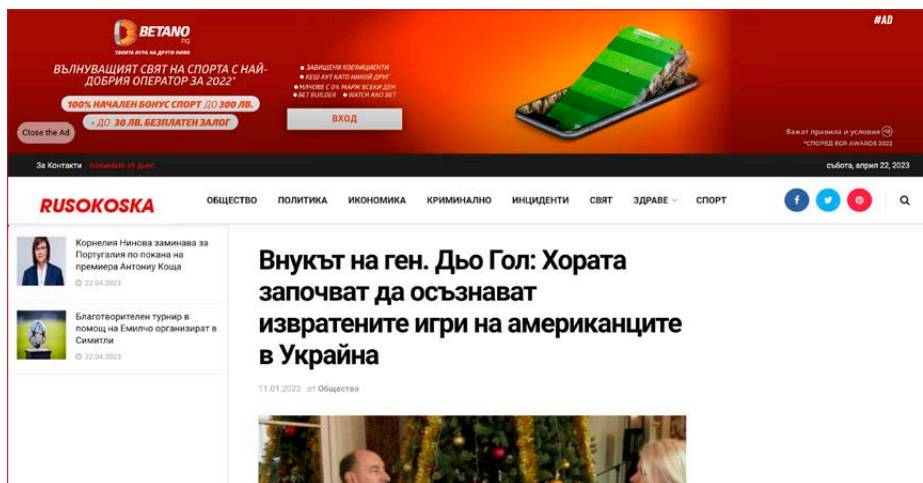
The screenshot shows the 'БЛИЦ' website with the same article. The article title is 'Внукът на ген. Дьо Гол: Хората започват да се осъзнават за извратените игри на американците в Украйна'. It includes a photo of a tractor, a sub-headline 'Агро Гуми в Медина-Мед', and a 'MODIV' advertisement. The article text discusses the consequences of the current crisis in Europe.

13 <https://shorturl.at/gjx07> [Accessed: 14.04.23].

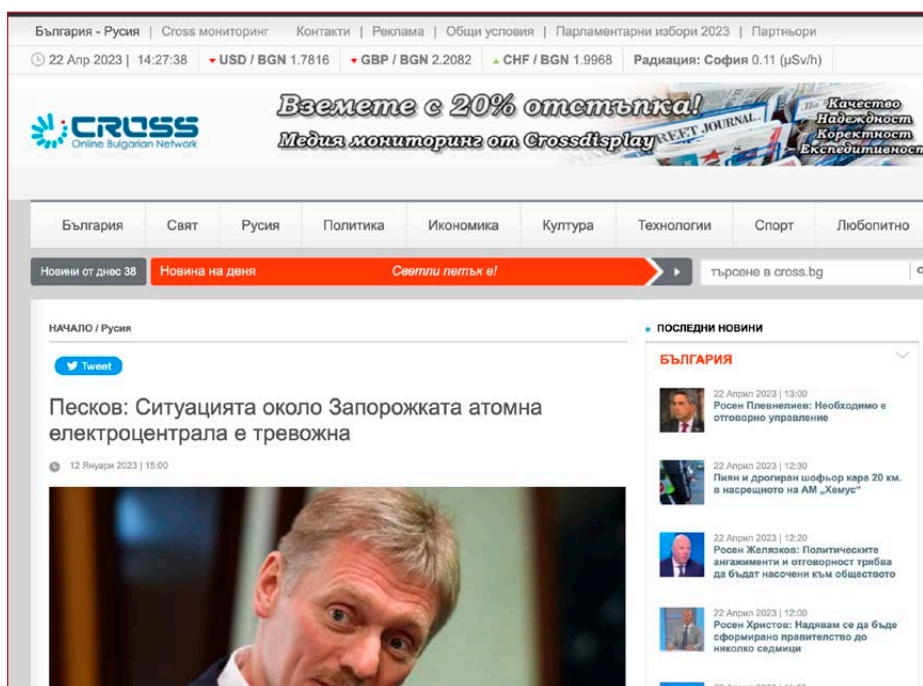
14 https://blitz.bg/obshtestvo/vnukt-na-gen-do-gol-khorata-zapochvat-da-se-osznavat-za-izvratenite-igri-na-amerikantsite-v-ukrayna_news930587.html [Accessed: 14.04.23].

А след 9.00 ч. е завъртяна 64 пъти от сайтовете гъби:

В друг случай – на 12 януари – първата публикация е на агенция КРОСС (cross.bg), която, освен че поддържа проруски информационен сайт, рекламира и други свои услуги: създаване на собствени страници и анализи на влиянието в интернет. От КРОСС съответната статия я поемат БЛИЦ¹⁵ и сайтовете гъби.

В други случаи БЛИЦ обобщава пропагандни публикации на други медии, а в последствие те влизат в съдържанието на Машината. Такъв случай регистрираме на 2 март: „Обрат: Море от цветя за изгорял руски танк в Берлин, а украинското знаме стъпкано ВИДЕО“¹⁷ – обобщена е информация от седмица по-рано, била е публикувана от в. Дума и Гласове¹⁸

15 https://blitz.bg/svyat/peskov-situatsiyata-okolo-zaporozhkata-atomna-elektrotsentrala-e-trevozhna_news930909.html [Accessed: 25.04.23].

16 <https://www.cross.bg/peskov-elektrotzentrata-tzeli-1710766.html> [Accessed: 14.04.23]

17 https://blitz.bg/svyat/obrat-more-ot-tsvetya-za-izgoryal-ruski-tank-v-berlin-a-ukrainskoto-zname-stpkano-video_news939373.html [Accessed: 25.04.23].

18 <https://duma.bg/berlin-obsipa-s-tsvetya-ruski-tank-n271234> u <https://glasove.com/novini/zhiteli-na-berlin-podnasyat-tsvetya-na-> [Accessed: 25.04.23]. [ruski-tank-vapreki-protesta-na-proukrainski-aktivisti u https://www.cross.bg/tzvetya-berlin-](https://www.cross.bg/tzvetya-berlin-)

3. Преглед на опорните точки на руската пропаганда

Акценти: Руската пропаганда става все по-открито имперска. На българското медийно поле през първите месеци на 2023 г. Кремъл работи за Китай: Китай е добър във всичко, даже и в демокрацията. Суверенитетът е само за големи и най-вече – добре въоръжени. Да си Грузия и да искаш суверенитет? Смешно, видяла жабата, че подковават Вола... Кремъл се готви за загуба на Ердоган, виновникът е намерен още преди десет години. За всичко са виновни САЩ, а Колективният запад изглежда по-малко колективен в речта на Путин след визитата на Си Дзинпин. Руска и китайска пропаганда започват да се сливат, българоезични пропагандни медии вече препубликуват не само от руски пропагандни канали като „Цариград“ и News Front, но и от сайта на Китайска медийна група и радио Китай. Време е за сплашване на бившите съветски републики и сателитни държави.

Опорните точки на руската пропаганда не са се изменили съществено през последните години. Тук проследяваме как те се употребяват във връзка с темата за войната в Украйна в периода януари – март 2023 г. Представените изводи са основно върху два от основните сайтове с редакционни екипи, които подгържат руската гледна точка, а именно – *Поглед инфо* и *Гласове*. Между двете медии има разлика и взаимно допълване. Явор Дачков от *Гласове* се изявява и като автор на *Поглед инфо*. *Гласове* се занимава много повече с вътрешна политика, а по геополитическите теми за Украйна и войната *Гласове* се държи по-интелектуално и държи руската гледна точка с повече препубликации на консервативни западни гласове.

Геополитическите статии от *Поглед инфо* практически без изключение се появяват в агрегатора *Novini 247*. Има обаче любопитни разлики: би трябвало, ако *Поглед инфо* е първоизточник, агрегаторът да публикува идентично съдържание. Но например заглавието на една статия от *Поглед инфо*, където Украйна е „бивша съветска славянска република и още по-бивша полска провинция“, е с явно редактиран превод – в *Новини 247*, където Украйна е „бивша руска славянска република“. *Поглед инфо* и *Novini 247* не са непременно ПРЯКО свързани канали – вероятно преводът е машинен, макар че в *Новини 247* материалите излизат с логото на *Поглед инфо*. Тези публикации имат общи руски източници – в един случай, в който се прави преглед на увеличаващите се приятели на Русия, общият източник е News front¹⁹; на 1.03.23 се появява по описаната схема в *Поглед инфо*²⁰ и в *Новини 247*²¹. Те имат различни руски източници – РИА и Взгляд.

ykraina-1714115.html#_ZC_uMy8RrnE [Accessed: 25.04.23].

19 <https://news-front.info/2023/02/28/umenie-rossii-sokrashhat-kolichestvo-vragov-javljaetsja-istokom-nashej-sily-i-prichinaj-bolshinstva-nashih-pobed/> [Accessed: 25.04.23].

20 <https://pogled.info/svetoven/russia/proizhodat-na-ruskata-sila-zashto-rusiya-nikoga-ne-zapochva-voina-a-vinagi-pecheli.153005> [Accessed: 25.04.23].

21 https://novini247.com/novini/trideset-strani-ot-nato-evropeyski-darjavi-koito-ne-sa-chlenove_5883644.html [Accessed: 25.04.23].

Основните опорки на пропагандните медии през периода са геополитически. Фокусите са Китай, предстоящите избори в Турция и протестите в Грузия. Интерпретативните схеми, в които се артикулират тези фокуси, съответно са:

- ▶ **Китай, добрият великан, който гледа с негоумение глупостите на Запада;**
- ▶ **САЩ се месят в изборите в Турция (предстоящи на 14.05.23), противниците на Ердоган са „марионетки“ на Запада;**
- ▶ **По модела на Майдана и цветните революции Западът отваря в Грузия втори фронт срещу Москва, войната се разраства.**

И интерпретативните пропагандни медии (както и машината от сайтове-гъби) се опитват да поддържат впечатлението, че **Украйна губи във войната, а западните военни помощи са надценени откъм ефикасност. По тази тема дискурсът претърпя промяна през първите три месеца от 2023 г. – през януари все още доминираха заплахите с трета световна война срещу страните, доставящи танкове и ПВО системи на Украйна. През февруари и март тези доставки вече се омаловажават, за да се прокара наратива за изтощаването на украинската армия.**

В допълнение към геополитическите опорки се прикрепят и вътрешнополитически теми. Пропагандните медии подкрепят новата популистка прокремълска партия Левицата (поне до отпадането ѝ от 49-ото НС) и тръбят, че **изборите в България са избори между войната и мира.** След изборите тази опорка леко се моделира – ако има коалиция между първите две коалиции (ГРЕБ-СДС и ПП-ДБ), България влиза във войната.

Ето някои пояснения и конкретизации:

За първите три месеца на 2023 година продължава пропагандното усилие да се удържа геополитическо рамкиране на войната – войната не е война, а неизбежна самоотбрана на Русия (сякаш продължение на Сталинград, сякаш, както казва Дмитрий Глуховски, Втората световна никога не е свършвала). Западът, който всъщност поведе войната, я губи и това води до икономически упадък.

А. Китай и гържавите цивилизации

Китай стои до Русия. И той като нея е огромна гържава-цивилизация. Да не забравяме, че едно от измеренията на този концепт е, че това са образувания, които не познават и не признават идеята за граници.

По прокитайските опорки все пак пропагандните медии са предпазливи (сякаш да не разсъргят Си). Китай е добър великан, който не иска да заема страна, но с огромните си очи вижда кой е добър. **Руска и китайска пропаганда започват да се сливат, българоезични пропагандни медии вече препубликуват не само от руски пропагандни канали като Цариград и News Front, но и от сайта на Китайска медийна група и радио Китай (China Radio International).** А български гласове на прокремълската пропаганда (например Костадин Костадинов и Петър Герасимов) публикуват в китайския пропаганден канал, за да хулят Украйна – уж като независими европейски наблюдатели и политици²².

22 <https://bulgarian.cri.cn/2023/04/28/ARTIcpUlep3GrLZ9oRf3YqN5230428.shtml?spm=C50839.PHMU2QqEUswp.EwMsHjdpGFUS.5>

Изобщо Китай е един от централните фокуси за *Поглед инфо* през този период – и то не само с откритите надежди, че Русия ще бъде подкрепена военно и икономически от Китай. *Поглед инфо* стига чак до теми като: рецепти за китайски сладкиши, какви експерименти правят китайски учени, колко са парковете в Шанхай, до кого Си е изпратил поздравителна телеграма и пр., основно препечатани от сайта на Китайска медийна група и *радио Китай*²³. Ветрилото е разтворено, но основното впечатление, което създават, е колко технологично развит е Китай, как може да закрепни финансово Русия и как демокрацията не е едно нещо. Особено любопитна е комбинация от статии, че *Китайската медийна група* (КМГ) и руска агенция ще си сътрудничат, а пък КМГ провели международно изследване, според което над 84% от запитаните считат, че демокрацията е различна в различните култури и че уникалната форма на китайската демокрация обяснява прогреса на Китай:

„Китайската народна демокрация в целия процес се различава значително от западния политически, исторически и културен модел. Според 75,4% от анкетирания, именно благодарение на своята политическа система, различаваща се от европейските и американската, Китай е постигнал успехите в развитието. Процентът на хората смятащи това сред африканците е 83,1%.

Настоящата анкета включва 3776 валидни отговори от 35 държави, в това число развити държави като Съединените щати, Великобритания, Франция и Германия, и развиващите се като Намибия, Нигерия, Пакистан и други.“²⁴

През март и в *Гласове* проруската пропаганда провежда китайската линия. На 30.03.23 има три публикации за китайската мъдра мощ. Но на 31.03.23 *Гласове* се префокусира върху поредната програмна реч на Путин от 28.02.23, която публикува, оброчена от прокитайската картина. Речта повтаря познатия наратив: Проектът „Украйна“ е проект анти-Русия, започнат още през 19-и век от Австроунгария. Това са исторически руски земи, на които се води борбата след неонацисткия преврат от 2014 г.

В. Пропагандна подготовка за евентуална загуба на Ердоган в изборите на 14.05.23 в Турция

Предстоящите на 14.05.23 избори в Турция претърпяват интерпретативно изместване от реалполитически ключ в чисто пропагандна метаморфоза – САЩ готвят преврат в Турция, коварните англосаксонци планират да „изострят проблема с Босфора и Дарданелите“²⁵. Пропагандната схема е позната, проиграва се за всяко гражданско движение: манипулацията е, че това са Майдани, Майдани и цветни революции са едно и също и се организират от САЩ.

Ето го реалполитическото начало, в чийто ключ изборът между Ердоган и опозицията е избор между лошо и по-лошо. Русия се готви за избори в Турция („Как Русия да изиграе турския гамбит“²⁶, от Елена Панина). Изборът между Ердоган и опозицията му е избор между лошо и по-лошо, защото Ердоган не пуска натовски кораби в Босфора, за да не загуби значимост, а опозицията, неговите „прозападни опоненти“, ще пусне.

[Accessed: 25.04.23].

23 <https://bulgarian.cri.cn/> [Accessed: 25.04.23].

24 <https://pogled.info/svetoven/pogled-kitai/anketa-na-kmg-v-sveta-nyama-edna-demokratiya-koyato-da-prevazhzhda-druga.153881> [Accessed: 25.04.23].

25 <https://novinite-dnes.eu/bosnenskiyat-ekspert-galiyashovich-datata-na-kontranastaplenieto-v-ukrajna-pryako-zavisi-ot-rezultatite-ot-prezidentskite-izbori-v-turczija/> [Accessed: 25.04.23].

26 <https://pogled.info/svetoven/russia/elena-panina-kak-rusija-da-razigrae-turskiya-gambit.153886> [Accessed: 25.04.23].

Оценката на ситуацията е следната:

„За Русия това е неблагоприятна ситуация, Босфорът като блокиран за НАТО е много важен за нея фактор [...] **Ако опозицията победи, Турция може до голяма степен да загуби субективността си и да се превърне в още един антируски трамплин. [...] Какво трябва да направи Русия в такава ситуация? Изводът е очевиден: да помогне на Ердоган да устои в мярата на своите сили и възможности, осъзнавайки, че това не е съюзник, а временен ситуационен съпътник, и в същото време да се подготви за възможността за победа на опозицията в Турция.**“

В статията Елена Панина пр одъждава:

„Но ние, подкрепяйки Ердоган, трябва да изработим варианти в случай, че опонентите му спечелят. **А това означава да се проучат отношенията в една коалиция, способна да дойде на власт, да се идентифицират нейните слабости, конфликти на интереси в нея, възможностите за парализиране на нейната работа след изборите**“²⁷.

Възможно е да бъдат търсени сходства и с други гържави.

В този наратив мястото на Ердоган е променено – той е поставен сред приятелите на Русия. Най-напред на 18.03.23 се намесва Дугин, за да обясни свързаността между Русия и Ердоган, защото и той гържи на суверенитета. В статия със заглавие „Дугин: основен фокус за Ердоган е суверенитетът“ Враговете на Ердоган са описани като марионетки на Запада:

„И най-важното: сегашното ръководство на Белия дом и глобалистките елити на Европейския съюз категорично не приемат дори намек за суверенитет от своите васали или от своите опоненти. Всички, които са готови да се подчинят на Запада, са длъжни напълно да се откажат от суверенитета в полза на наднационален център за вземане на решения. Това е законът“²⁸.

Това е причината този наратив да е изграден на конспиративна логика – затова Западът ще го махне.

След посещението на Лавров в Турция в началото на април се появява друга статия. Лавров на посещение в Турция, благо усмихнат отвърща на въпрос на руски журналист за позицията на Русия по изборите в Турция „С някого ли ме сбъркахте?“ Такъв въпрос можело да се зададе само на американците²⁹, пише Зорница Илиева в *Поглед инфо*.

Използвана е станалата класическа пропагандна схема чрез създаване на аналогии: намесване на НПО – Майдани – цветни революции. Така САЩ се бъркат и в турските избори.

С това се преплита втората нишка – подхранване на антиамериканизма. Америка е в гъното на тероризма, на грузинските протести, на евентуална загуба на Ердоган на президентските избори в Турция и т.н. Това съвсем безпроблемно се съчетава с вещания за втора гражданска война в щатите. САЩ (англосаксонците) се месят, Русия уважава суверенитета и независимостта. Същевременно обаче исканията на грузинците за суверенитет са пълно посмешище. За да го видим, да преминем към третия фокус.

²⁷ Пак там.

²⁸ <https://pogled.info/svetoven/aleksandar-dugin-erdogan-i-suverenitetat-na-turtsiya.153697> [Accessed: 25.04.23].

²⁹ <https://pogled.info/avtorski/Zornitsa-Ilieva/lavrov-v-ankara-a-na-horizonta-nov-red.154552> [Accessed: 25.04.23].

С. Дискредитиране на протестите в Тбилиси, преминаващо в тезата, че Западът организира Майдан в Грузия и така отваря втори фронт срещу Москва.

Основната функция на този наратив е да сплашва. Протестите в Грузия най-напред са наречени бунтове и безредици: „безредиците в центъра на Тбилиси, организирани на 7-8 март от противници на закона за чуждестранните агенти“, които целят „украинизация на Грузия“³⁰. Внушава се чужда намеса във вътрешната политика на Грузия и „насилствено сваляне на правителството от ЕС и САЩ.

Впоследствие наративът се видоизменя и втвърдява, за да сплашва: в Грузия западът отваря втори фронт срещу Русия, прави стъпка към световна война³¹:

„В Грузия има „заплаха за евроатлантическото бъдеще“ на страната – поне според Държавния департамент на САЩ. Наистина, Тбилиси приема закон, целящ да се бори с чуждото влияние – и то съвсем не от Русия, а от САЩ, Сорос и редица западни неправителствени организации“ по повод двата законопроекта „за агентите на чуждо влияние.““

Пикът е при надигането на протестите, но идва с разпространение на интервюто на Лавров в предаването „Голямата игра“ на *Първи канал*. В интервюто по типичен начин Лавров заплашва – бившите съветски страни („страна, разположена около Руската федерация“) трябва да си направят извод „колко опасен е курсът на привличането им в зоната на отговорност, в зоната на интересите на Съединените щати“³².

На 12.03 се появява друга препечатвана статия:

„Една малка република, Грузия, реши, че трябва да живее като САЩ. Да има суверенитет, независимост във външната политика, либерални ценности. Научи ни, казаха те, Америка, да бъдем като теб. Това обръщение и беше фатална грешка. Сега Грузия е на крачка от това да бъде хвърлена в пещта на войната с Русия, водена от Запада“³³.

В статията се разгръща имперската арогантност на Русия – **суверенитетът не е за малките, а както разбрахме от руската самоподготовка за изборите в Турция, за големите и добре въоръжените. Който е такъв, може да има самостоятелна от Русия външна политика. А Грузия е за подигравка.** В статията многократно се повтаря опорката, че войната е на Запада срещу Русия. Но също така Протестите се отъждествяват едновременно и с Майдана, и с цветните революции. Припламва терминът „украинизация“ – и той значи точно това, искане за независима (от Русия) външна политика и за спазване на правата. Чрез термина „украинизация“ тези искания стават с пейоративно значение и се делегитимират. Или поне се прави опит за делегитимиране, а ако не стане – сплашване. Грузинският батальон се прехвърля от украинския фронт в Грузия да бунтуват младите.

Изобщо войната се разраства, Западът въвлича Грузия във войната, а Украйна въвлича Казахстан. „Бандеровците“ обработват казахската опозиция (18.03.23).

30 <https://pogled.info/svetoven/kak-gruziya-izbegna-ukrainizatsiyata.154430> [Accessed: 25.04.23].

31 <https://pogled.info/svetoven/gruzinskite-vlasti-nasochiha-kam-amerika-sobstvenite-%D1%9D-orazhiya.153317> [Accessed: 25.04.23].

32 <https://pogled.info/svetoven/maidanat-v-gruziya-nezavidnoto-badeshte-na-ukraina-i-novite-zaplahi-osnovnoto-ot-golyamoto-intervyu-sas-sergei-lavrov.153490> [Accessed: 25.04.23].

33 <https://pogled.info/svetoven/gruziya-e-tlaskana-kam-voina-s-rusiy.153487> [Accessed: 25.04.23].

D. Как върви войната

И медиите извън машината от сайтове-гъби се опитват да режисират впечатление за „украинската загуба в Бахмут“ и да гържат посланието за Украинска загуба. Ето един пример от *Свободно слово* от 11.03.23:

„Колкото повече ситуацията в Украйна отива на развързка, която представлява загуба на Зеленски и стоящия зад него Колективен глобалистки Запад, толкова повече ще нараства насилието над гържави по определени причини. Ние сме една такава гържава, която зависи пряко от развоя на войната. Случващото се в Грузия е пряко свързано с предстоящата нужда да бъде обявено и обяснено, че Западът губи тази война“³⁴.

Постоянно се тиражират и публикации, че Западът сигурно няма да даде обещаното въоръжение, а пък и да го даде, то изобщо не е толкова ефективно.

E. Вътрешнополитически

Двата изследвани пропагандни сайта широко тиражират мнението, че изборите в България са избори между войната и мира. И *Поглед инфо*, и *Гласове* в предизборните седмици стоят зад Левицата.

Нека да завършим с два щриха с локален колорит. В телевизия *Поглед* Нешка Робева плъве интелектуалците: „тези интелектуалци грънкат глупости“, „когато обясняват, че Съветският съюз ни е окупирал, забравят да кажат, че ние сме във война. Може да не сме обявили война на Съветския съюз, ама сме точно както е сега положението. Ние сме съюзници на Германия, какво се правят на две и половина?!“³⁵ Линията на дискредитация на интелектуалците е приравняването на интелектуалци и НПО.

Друга българска нишка (Анастасия Гешева): лицемерието на нашите управляващи, които отбелязват спасяването на българските евреи от нацизма, а се съюзяват с „възродения нацизъм в Украйна“ и участват във „възраждането на нацизма в Европа и у нас“³⁶.

34 <https://pogled.info/svetoven/gruziya-e-tlaskana-kam-voyna-s-rusiya.153487> [Accessed: 25.04.23].

35 <https://pogled.info/tv/alternativen-pogled/neshka-robeva-ako-borisov-napravi-pravitelstvo-koeto-da-ni-vkara-vav-voinata-shte-e-balgaroubiets.154723> [Accessed: 25.04.23].

36 <https://svobodnoslovo.eu/komentar/voynata-v-ukrayna-vse-oshte-prodalzhava-samo-zashtoto-rusiya-i-zapada-se-boryat-kak-tochno-da-prodalzhi-sveta-inache-otdavana-da-e-priklyuchila/53294> [Accessed: 25.04.23].

4. Говорителите на руската пропаганда в България

От началото на войната в Украйна руската пропаганда навлиза в България значително през онлайн източници. Нейните основни наративи не са се променили значително през последните години, въпреки че някои търпят леки промени в нюансите и интензивността си. Като обща тенденция за 2022 година се наблюдава неколккратно количествено увеличение в онлайн дисеминацията на тези разкази – между 5 и 20 пъти. Увеличение, което се дължи както на нови технологични решения³⁷, така и на промяната в профила на разпространителите на пропагандата – основните дисеминатори на руската пропаганда стават официалните говорители на Руската федерация. Събитие, настъпило след позицията на Путин от 12 юли 2021 година, в която той подпечатва основния пропаганден речник от най-високо институционално ниво. Дотогава основните разпространители са Кремълските медии, но след това към тях се присъединяват и официални лица – Путин, Лавров, Песков, Захарова, Митрофанова и др. буквално повтарят опорните ѝ точки чрез принадлежащия към тях речник. Като ефект се засилва рязко разпространението им, защото всички медии, български и световни, дори обективните, са дължни да ги цитират.

Въпреки че основният начин за разпространение е директен превод на статии от руски, наративите на Кремъл се тиражират и от редица родни говорители, чиято активност леко се разколебава непосредствено след началото на войната в Украйна, но впоследствие някои от тях се активизират.

Настоящата част от доклада ще се фокусира върху някои от най-значимите рупори на руска пропаганда в българската публична сфера – президентът Румен Радев, партийните лидери Корнелия Нинова (БСП) и Костагин Костагинов (Възраждане), журналистите Петър Волгин и Мартин Карбовски. Защо именно те? На първо място заради обществената им значимост и чуваемост – президентът като първи представител на държавна институция, натоварена със задачата да обединява българското общество, да бъде върховен главнокомандващ на въоръжените сили на България, а в настоящата политическа криза – и назначаващ служебната изпълнителна власт. Нинова и Костагинов – лидери на парламентарно представени партии. Костагинов е един от най-мощните рупори на пропагандата в социалната мрежа Facebook. Волгин – популярен водещ на публицистично предаване по Българското национално радио и разпознаваем глас в публичността. Карбовски – изключително популярен журналист, също на челно място в онлайн пропагандната дисеминация. Във вече публикувани доклади³⁸ сме установили, че и петимата активно преповтарят наративи от кремълската пропагандна машина, а обществената им чуваемост ги прави значими нейни разпространители.

37 ДОКЛАД: Руската пропаганда в българските медии онлайн (1.01 – 31.12.2022); Вж. <https://hssfoundation.org/4191/> [Accessed: 03.05.23].

38 Руската пропаганда в българските медии онлайн (01.01 – 31.12.2022 г.; Вж. <https://hssfoundation.org/4191/> [Accessed: 03.05.23]; Руската пропаганда в българските медии онлайн: Преди и по време на Войната срещу Украйна (01.01 – 31.05.2022 г.) ВТОРА ЧАСТ; Вж. <https://hssfoundation.org/%d1%80%d1%83%d1%81%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%b0-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%bf%d0%b0%d0%b3%d0%b0%d0%bd%d0%b4%d0%b0-%d0%b2-%d0%b1%d1%8a%d0%bb%d0%b3%d0%b0%d1%80%d1%81%d0%ba%d0%b8%d1%82%d0%b5-%d0%bc%d0%b5%d0%b4-2/> [Accessed: 03.05.23]; Руската пропаганда в българските медии онлайн. Фейсбук медии. (01.01 – 09.05.2022 г.) ТРЕТА ЧАСТ; Вж. <https://hssfoundation.org/%d1%80%d1%83%d1%81%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%b0-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%bf%d0%b0%d0%b3%d0%b0%d0%bd%d0%b4%d0%b0-%d0%b2-%d0%b1%d1%8a%d0%bb%d0%b3%d0%b0%d1%80%d1%81%d0%ba%d0%b8%d1%82%d0%b5-%d0%bc%d0%b5%d0%b4-3/> [Accessed: 03.05.23].

А. Говорител: РУМЕН РАДЕВ

Президентът Румен Радев спазва стриктно една от най-умело преработените за вътрешна употреба кремълски опорки, а именно – позицията за неутралитет. Така той категорично се обявява срещу предоставянето на военна помощ за Украйна.

В първото тримесечие на 2023 г. събитието, свързано с Радев и реториката му за неутралитет, което предизвиква най-голям интерес, е негово изказване в деня преди заседанието на Европейския съвет в Брюксел (22.02, заседанието е на 23-24.02). В него той дава да се разбере, че България няма да помага директно на Украйна със снаряжи, но може да изнася за други държави. В същото време, Радев казва, че страната е „важна част от европейския механизъм за укрепване на мира“.

РАДЕВ С МОЩЕН ЗАЛП: НЕДОПУСТИМО Е БЪЛГАРИЯ ДА Е ВОЕНЕН ДОНОР НА УКРАИНА, ВИНОВНИ СА...

39

сряда, 22 февруари 2023 / 13:45 / Темата на деня

На 22.03 SENSIKA засича 640 препубликации с изказването на президента, че някои партии възприемат българската армия като „донор“ за украинската:

„Недопустимо е немалка част от политическите ни партии да гледат на въоръжените сили не като гарант за териториалната цялост и сигурността на страната, а като донор за военна помощ за армията на Украйна“⁴⁰.

Представата за нарушаване целостта на тялото на българската сигурност и късането на плът от нея е начин за насаждане на страх, а срещу него президентът използва зова за мир, който е в резонанс с визията му за „стратегическа автономия“. Една от линиите, по които Кремъл напада Запада е тази на загубената автономия на европейските държави и ЕС, които са се превърнали в „слуги“ на САЩ. Радев демонстрира синхрон с този елемент от конспиративната логика на руската пропаганда. Президентът комбинира кремълската опорка за загубената автономия на България с предизвикването на страх у българите, че остават беззащитни, въпреки членството в НАТО, от една страна, а от друга – насажда негативно отношение към помощта за Украйна и атакува партиите, които се заявяват като евроатлантически – действия, които допълнително работят за целите на Кремъл.

39 <https://politikata.net/538043/> [Accessed: 01.05.23].

40 Пак там.

Позицията на Румен Радев се подкрепя и от евродепутата от БСП и бивш началник на кабинета на президента Иво Христов, който повтаря израза на Корнелия Нинова „коалиция на войната“ за ГЕРБ и ПП-ДБ, подчертавайки, че именно Радев е последната гаранция, че България „няма да бъде въввлечена във война“, ако си припомним старата опорка⁴¹. Според Христов ПП и ДБ са се съюзили предизборно заради външен натиск. Те тласкат България към войната, а ГЕРБ и Борисов може да бъдат принудени да се коалират с тях отново заради външен натиск, въпреки че Борисов „може би“ няма желание да вкарва България във войната. Христов вижда атака срещу президентската институция, защото Радев „пречи на партиите на войната, пречи и на партиите на статуквото и то отдавна“, което пък би довело до поръчковото му отстраняване с външен натиск (от „гесните партии“).

Позицията е обилно препечатана от Машината – 413 резултата за 23.02, ден преди първата годишнина от нахлуването на Русия в Украйна.

Иво Христов: Президентът е последната институционална преграда пред въвлечането на България във войната

42

23.02.2023 от Политика

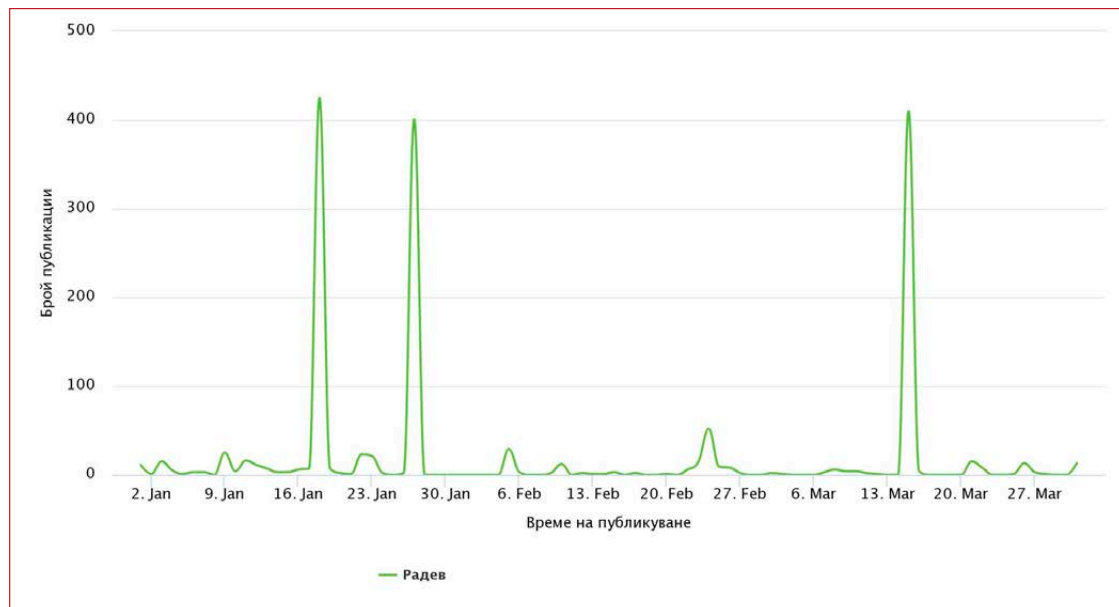
41 <https://hssfoundation.org/wp-content/uploads/2022/06/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4-%D0%A0%D1%83%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0-%D0%9F%D1%8A%D1%80%D0%B2%D0%B0-%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82.pdf> [Accessed: 27.04.23].

42 <https://oferti.allbg.eu/893113/> [Accessed: 27.04.23].

Известният израз на Радев за „Войнолюбците“ има три пика през първото тримесечие на годината:

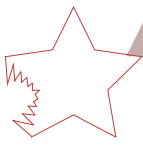
Графика 2. Пикове в използването на изрази „Войнолюбци“ от Румен Радев.

Първият от 18.01 (425 публикации, основно от Машината) и вторият от 27.01 (401) отразяват публикацията в *Die Welt* относно ролята на България и помощта ѝ за Украйна, където Радев се явява странична фигура. В статията немското издание разкрива широкомащабна помощ от България за Украйна в началото на войната, а заглавието на публикацията е „Страната, която тайно спаси Украйна“. Тя предизвика широк отзвук в обществото, тъй като тогавашното редовно правителство на Кирил Петков формално не даваше информация, че изнася военна помощ към територията на конфликта, но в публичността беше широко възприето вярването, че крайната дестинация на закупуваните от трети държави боеприпаси, оръжие и т.н. стигат именно до фронта. Тогавашен министър на икономиката бе лидерът на БСП Корнелия Нинова, която твърдо настояваше, че България не изнася бойна техника за Украйна, а след публикацията в *Die Welt* беше остро критикувана, че е заблуждавала публичността. Критика понесе и Петков, който не е разкривал крайната дестинация на изнасяната техника, предполагаемо с цел да не влоши и без това изключително напрегнатата и сложна обстановка в управляващата тогава четворна коалиция (макар и не коалиция в класически вид, защото три от партиите подписват коалиционни споразумения само със спечелилата изборите ПП, но не и с другите партии). Към момента на публикацията правителството „Петков“ е вече в историята и управлява служебно правителство, назначено от президента.

Третият пик е критика на Нинова към Радев от 15.03 (410 публикации), която му задава въпроси, свързани с потенциална военна помощ за Украйна, включително и чрез общо укрепване на Източния фланг на НАТО с Румъния.

Краят на мандата на Херо Мустафа като посланик на САЩ в България дава повод на Радев да демонстрира променливата си позиция по отношение на войната. Пред нея, както и пред европейските партньори на България, той я нарича „бруталната война на Русия срещу Украйна“.

В. Говорител: КОРНЕЛИЯ НИНОВА

Между президента Радев и лидера на БСП Корнелия Нинова сякаш има напреварване по употребата на опорката за въвлечането на България във война и исканията за мир. Доколкото БСП е в по-неизгодна позиция с бързо топящ се електорат, критиките на Нинова към Радев са ожесточени:

„Изказването на президента е противоречиво, защото въпреки че изразява пред нас и пред народа несъгласие с предоставянето на военна помощ, е подписал документите за предоставянето на боеприпаси и разбирам, че Министерството на отбраната ще даде резервите си на ВМЗ-Сопот и през завода те ще бъдат изнесени.

Т.е. има доза лицемерие в това поведение. Още по-изненадващо е, че на въпроса би ли арестувал Путин, ако дойде в България, Румен Радев не дава отговор и шикалкави“.⁴³

Така или иначе реториката на Нинова се приближава до тази на Кремъл по същия начин, по който и тази на Радев – зов за мир и неутралитет, агресивни реакции срещу всяко говорене за помощ за Украйна.

Друга кремълска опорка, която изповягва Нинова е относно санкциите срещу Русия:

„Ще апелираме за неутралитет на България, да не се доставя оръжие, да спрат военните действия, да се преговаря за мир. Обявихме се против санкциите срещу Русия, от тях пострада най-вече Европа – настъпи енергийна, икономическа и социална криза“.⁴⁴

Така тя подкрепя тезата, че санкциите не са ефективни и че имат отражение преди всичко върху европейските страни. Тактиката на пропагандата тук е двойна – хем да се подгрие доверието в ефективността на санкциите, хем да насаждат икономически страхове – основно от вдигане на цени.

Знаково остана и изключването на Божидар Божанков от парламентарната група на БСП след изразената от него остра позиция срещу политиката на социалистите спрямо помощта за Украйна.

През първото тримесечие на 2023 г. основното говорене на Нинова във връзка с войната е по повод публикацията в *Die Welt*. Толкова ожесточено е нейното защитно нападение, че стига до там да заведе дело срещу служебния министър Никола Стоянов. Защото все пак статията в немското издание според нея е „поръчкова“:

„Сега, защо се вдига тази тема и „Ди Велт“ пише това? И то с поръчкова статия – съгласна съм с президента Радев. Напълно поръчкова, то се видя колко струва. Който си го е поръчал, да се обяснява – имам предвид Киро и Асен“.⁴⁵

В напреварата си срещу Радев в това кой е най-голям борец за мир Нинова намира и реципрочен еквивалент, който цели да дискредитира политическите ѝ съперници, които се застъпват за даването на помощ на Украйна, тези, които нарича „партии на войната“. Лидерът на БСП внушава подобна борба между ГЕРБ и ПП/ДБ за това кой

⁴³ <https://top-novini.eu/640327> [Accessed: 03.05.23].

⁴⁴ <https://novinilive.allbg.eu/889265/> [Accessed: 03.05.23].

⁴⁵ <https://epicenter.bg/article/Korneliya-Ninova--Zavezhdam-porednoto-delo-sreshtu-ministar-Nikola-Stoyanov-/306261/2/0> [Accessed: 03.05.23].

по-силно отрича действията на Кремъл и подкрепя Украйна:

„Борисов казва: аз уредих оръжието за Украйна. ДБ, за да не са по-назад казват: Ние предлагаме да бъде заклеймен Гладоморът. ПП си казват – сега ние ще кажем през „Ди Велт, че ние сме спасили Украйна. Кой Вярва че ние сме спасили Украйна в тази колосална война и изливане на милиарди от цял свят? И ние с продукцията на ВМЗ Сопот сме спасили Украйна?“⁴⁶

Този човек го уволних за данни за корупция. Сигнал за това има и в прокуратурата.

Корнелия Нинова: Завеждам поредното дело срещу министър Никола Стоянов

👁 5865 | 22. ян. 2023 | 23:18

Служебният министър на икономиката Стоянов лъже в БТВ, че днес съм казала, че съм знаела за износ за Украйна. Нито днес, нито когато и да било съм произнасяла това. И преди и сега твърдя, че нито един патрон не е изнесен за Украйна.

Корнелия Нинова: Завеждам поредното дело срещу министър Никола Стоянов

47

С. Говорител: КОСТАДИН КОСТАДИНОВ

Костадинов разтваря Вратите на българската политика за кремълски опорки още по-широко от Радев и Нинова. Проруските му позиции са явно заявени, а медийното му присъствие е впечатляващо. За първото тримесечие SENSIKA засича 31 101 публикации, които съдържат името му (в някои е просто споменат или обект на обсъждане), а според вече публикувано от нас изследване той, сред политическите говорители, разпространяващи кремълска пропаганда, има средно най-много лайкове на публикациите си в страницата „Костадин Костадинов“ във Facebook (5198)⁴⁸.

Ще отличим няколко репертоара на Костадинов, който умело използва през редица наративи на руската пропаганда. Първо, той се опитва да се противопостави на всичко, което е Запад – от родните евроатлантически партии (гори и тези, които са по-скоро само на гуми такива), през ЕС, чак до САЩ, които, в духа на споменатата вече конспиративна логика на кремълската пропаганда, са коренът на всичко зло. Те са:

- ▶ 1. САЩ контролира сържавниците ни с цел прокарване на техните интереси, които са противопоставени на българските. Вътрешната и външната политика на България се решават в посолството на САЩ, а агенти на провеждането на американското влияние са и политическите партии, които се самоопределят като евроатлантически (на първо място ПП и ДБ, на второ – ГЕРБ, а ДПС се радват на много по-скромно внимание). В тази версия българските интереси съвпадат с руските;

⁴⁶ Пак там.

⁴⁷ <https://epicenter.bg/article/Korneliya-Ninova--Zavezhdam-porednoto-delo-sreshtu-miniistar-Nikola-Stoyanov-/306261/2/0> [Accessed: 27.04.23].

⁴⁸ Руската пропаганда в българските медии онлайн. Фейсбук медии. (01.01 – 09.05.2022 г.) ТРЕТА ЧАСТ; Вж. <https://hssfoundation.org/%d1%80%d1%83%d1%81%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%b0-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%bf%d0%b0%d0%b3%d0%b0%d0%bd%d0%b4%d0%b0-%d0%b2-%d0%b1%d1%8a%d0%bb%d0%b3%d0%b0%d1%80%d1%81%d0%ba%d0%b8%d1%82%d0%b5-%d0%bc%d0%b5%d0%b4-3/> [Accessed: 02.05.23].

- ▶ 2. Влизането в еврозоната ще увеличи бедността. Така под претекст за финансова независимост се събират подписи за референдум, който да отложи въвеждането на еврото, обявен с протекционистки и националистически лозунг „Референдум за запазване на българския лев“;

В допълнение на тези два разказа Костадинов използва и две класически опорки на кремълската пропаганда:

- ▶ санкциите срещу Русия вредят повече на нас, а руската икономика е в цъфтущо състояние;
- ▶ помощта за Украйна ни въвлича във война.

Тези две опорки са субнаративи на основния – „Русия се въздига“. Първата се опитва да ни убеди, че санкциите срещу Русия са неефективни – не оказват влияние на силната руска икономика, по-вредни са за страните и народите на Европейския съюз⁴⁹. Втората има за цел да делегитимира военната помощ за Украйна, насаждайки страха, че това въвлича предоставящите помощ държави в конфликта.

50

Костадинов: В България е пълно с американски агенти, изолирани сме от Русия

06.01.2023 от Политика

49 ДОКЛАД: Руската пропаганда в българските медии онлайн (1.01 – 31.12.2022); Вж. <https://hssfoundation.org/4191/> [Accessed: 02.05.23].

50 <https://rosipres.bg7.eu/875351/> [Accessed: 27.04.23].

Костадин Костадинов: Американският посланик да спре да шета из държавните ни учреждения и да кадрува

31.03.2023 , 15:03 | Автор : Мануела Янева

Костадинов се фокусира върху темата за мира, икономическите последици от войната за България и критиката към партиите, които подкрепят помощта за Украйна, чрез тезата, че ни въвличат във войната. Лидерът на Възраждане обаче не се намесва в съревнованието между Корнелия Нинова и Румен Радев за по-голям миролюбивец. Той гради политическия си имидж, критикувайки евроатлантическите партии, изграждайки техния образ като марионетки – в тежка зависимост от чужди посолства и гържави, насаждайки убеждението, че България никога няма да просперира, докато е нечия „васална гържава“. Като функция на тази зависимост Костадинов посочва и помощта за Украйна като въвличаща страната във война, с която ние нямаме нищо общо. Той стига до там да намеква, че български граждани ще бъдат пращани на фронта против тяхното желание, ако не бъде направено нещо по въпроса. По този начин Костадинов развива своеобразна идеология на страха, основана на опорките на Кремъл, работеща в интерес на Руската федерация и против местни политически опоненти.

51 <https://www.gramofona.com/izbori-2023/kostadin-kostadinov-amerikanskiyat-poslanik-da-spre-da-sheta-iz-darjavnite-ni-uchrejdeniya-i-da-kadruva> [Accessed: 27.04.23].

Войната в Украйна трябва да спре максимално бързо

ИЗБЕРИ СВОБОДАТА

Политика

Костадинов: Войната в Украйна трябва да спре максимално бързо

28.03.2023

Войната в Украйна трябва да бъде спряна максимално бързо, защото тя ще доведе до много сериозни икономически последици за нас.

Опасността за нас от включването в конфликта става много сериозна. Това каза председателят на „Възраждане“ Костадин Костадинов в предаването „Денят започва с Георги Любенов“ по БНТ.

Според него опасността конфликтът да се разрасне и да стане световен е реална.

Друг наратив, използван от Костадинов, е влизането на България в Евророната и приемането на еврото. Партия Възраждане инициира подписка за референдум за отлагане на приемането на еврото, или също познат като „референдум за запазването на лева“. Тактика, която със сигурност допринесе за повишаване на резултата им на изборите през април, въпреки нулевата си практическа стойност, тъй като българският закон изключва референдуми по въпроси, уредени с международни документи (затова Възраждане предлага „отлагане“ на приемането, а не отмяна на договора с ЕС, който ни задължава да влезем в Евророната). Това не пречи на политическата гемагогия на Костадинов да убеждава българите, че приемането на еврото би довело до задълбочаване на икономическата криза и допълнително обедняване на народа. За целта манипулативно се използват сравнения с други страни, приели общата европейска валута, като се разчита и на патриотичната нотка – отнемането на изконно българския лев и загуба на независимост на страната. Друг аргумент срещу референдума е, че България е във валутен борг от края на миналия век (през първите няколко години с немската марка) след изключително тежката криза на свръхинфлация през 1997 година, поради което курсът между лева и еврото е фиксиран.

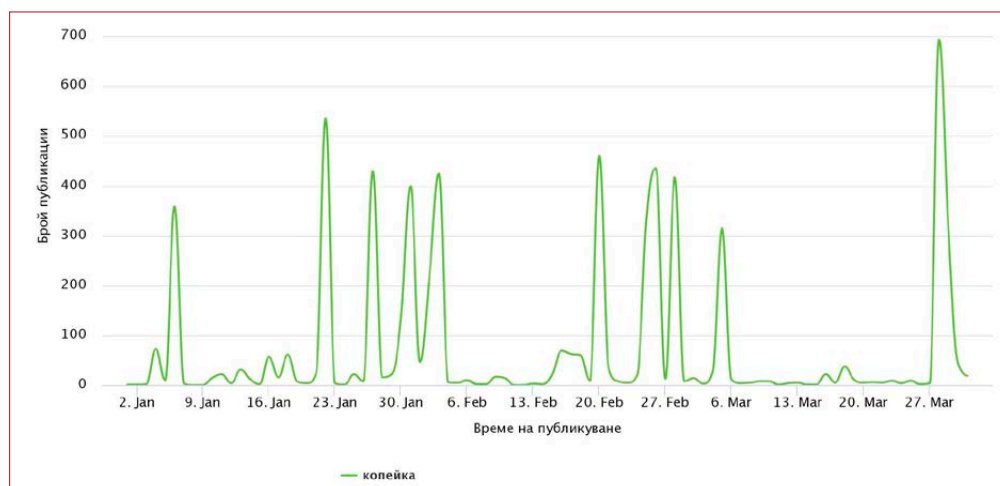
Ето с какво плаши Костадинов:

„Приемем ли еврото догодина, това означава мор в пълния смисъл на думата. И добре запомнете това, което Ви казвам, защото пак ще си говорим... Еврото означава тотална гибел за българската икономика и зверско, нечовешко обедняване на населението.

Инфлацията ще скочи в пъти, цените ще хвъркнат до небесата и няма да остане друга алтернатива на народа, освен масови бунтове. Хората ще изгубят спестяванията си. Разберете го сега, защото после ще е късно. Курсът на лева няма да е 1,95 като влезем в Еврозоната и де факто ще ограбят спестяванията ни.“⁵³

На долната графика е изобразена динамиката на публикациите, които съдържат в себе си „Костадин Костадинов“ и „референдум“.

Графика 3. Пикове в пропагандната активност, обвързани с темата за референдума за „българския лев“ (януари-март 2023 г.)

53 <https://portal-21.com/2693/kostadin-kostadinov/> [Accessed: 27.04.23].

54 <https://portal-21.com/2693/kostadin-kostadinov/> [Accessed: 27.04.23].

В потока публикации присъства и случаят, в който синът на Костадинов напада свой съученик, който е „за еврото, а не за лева“. Това предизвиква бащинската гордост на лидера на Възраждане. Костадинов младши е събирал подписка в училището, в което учи в 12 клас, когато негов съученик му се възпротивява. Според публикацията следва разпра, в която съученикът е пребит, списъците с подписи възстановени, а в разменното насилие Костадинов старши „не вижда нищо лошо и дори е горд родител“.

КОСТАДИН КОСТАДИНОВ ГОРД: СИНЪТ МИ ПРЕБИ СЪУЧЕНИК, КОЙТО Е ЗА ЕВРОТО, А НЕ ЗА ЛЕВА!

Михаил Николов 29.01.2023 Виж 3 мнения

Костадин Костадинов е възпитал децата си в своите ценности!

През изследвания период още две събития, свързани с Костадинов, следва да бъдат отбелязани:

- ▶ „Костя Копейкин“ стана официален патент⁵⁶;
- ▶ Гостуването при журналиста Цветанка Ризова⁵⁷.

Едно от подигравателните прозвища, с които бива наричан Костадинов, е Копейкин или Костя Копейкин, вдъхновено от яркия прокремълски уклон на политика и партията му. Вероятно с цел контрол върху използването на прозвището или просто като символен жест и отговор на подигравката, неговите съмишленици от партия Възраждане на 11.01.2023 патентоват „Костя Копейкин“ в Патентно ведомство.

Друга публична изява, която отново насочи вниманието към Костадинов, е участието му в предаването „Лице в лице“ с водещ Цветанка Ризова на 28.03. В рамките на интервюто тя го пита дали ще е обидя, ако „Възраждане“ бъде наречена прокремълска партия, на което Костадинов дава отговор „Не, напротив“, след което обвинява САЩ в лицемерие, защото „в името на човешките права“ са бомбардирани Сирия, а преди 25 години „демократично бомбардираха Югославия“⁵⁸.

Реториката на Костадинов оставя впечатлението, че най-голям политически враг е партия „Демократична България“, наричана от него „Доносническа България“ – 2189 споменавания в публикации за първото тримесечие на 2023 г. Той използва израза както от парламентарната трибуна, така и в национални студиа. В наратива на Костадинов, че либералните партии обслужват американски интереси и ни превръщат в колония на САЩ, спада и по-малкият разказ, че те са доносници, от където формира и подигравателната игра с абревиатурата на Демократична България. По време на предизборната кампания журналистите често му правеха забележка, когато използва репликата, за да назове коалицията, но след кампанията те изчезнаха (вкл. при използването на израза от трибуната в Парламента).

55 <https://zona98.com/1324/kostadin-kostadinov/> [Accessed: 27.04.23].

56 <https://novinite-dnes.eu/chestito-kostya-kopekjin-veche-e-oficialen-patent/> [Accessed: 25.04.23].

57 <https://senpay.bg7.eu/911179/> [Accessed: 25.04.23].

58 https://www.youtube.com/watch?v=9zpj6Pvofn8&ab_channel=bTVMediaGroup [Accessed: 03.05.23].

Във връзка с този разказ е и една употреба на конспиративната реторика около „ционизма“ и името на Джордж Сорос в анонимна публикация⁵⁹. Костадинов е въввлечен като единственият, който дава „отпор“ срещу „ционизма“ и Сорос, чийто протежеята според публикацията са членовете на ДБ и ГЕРБ – Даниел Лорер и Даниел Митов.

Геополитическата ориентация на Костадинов е ясна – защитава Путин, а всичко антируско е платено, включително и социологическите проучвания, които регистрират повишаване на критичното отношение на България спрямо Русия. Ето какво заявява той:

„Социологическите проучвания, които показват, че българите са започнали да имат критично отношение към Русия, са платени от вездесъщото американско посолство. Затова предложихме закон за регистрация на чуждите агенти, който е копиран от американския закон. Всекидневната антируска и проукраинска пропаганда постига точно обратния ефект.“⁶⁰

Ексклузивно! Костадинов в защита на Путин: Той трябва да бъде похвален, а не обвинен

Published 3 седмици ago on 31.03.2023
 By Драгомир Драгомиров

61

В този материал се реферира и друг лайтмотив от антизападната реторика на Костадинов – лелеяният от него закон за чуждестранните агенти. Какво би представлявал един такъв закон:

„Той изисква саморегистрация на всички физически и юридически лица, които на годишна база, пряко или косвено, са получили финансова или материална помощ

59 <http://bgsniper.com/sniper/19020-1> [Accessed: 03.05.23].

60 https://demokrat.bg/archives/18839?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=%25d0%25b5%25d0%25ba%25d1%2581%25d0%25ba%25d0%25bb%25d1%2583%25d0%25b7%25d0%25b8%25d0%25b2%25d0%25bd%25d0%25be%25d0%25ba%25d0%25be%25d1%2581%25d1%2582%25d0%25b0%25d0%25b4%25d0%25b8%25d0%25bd%25d0%25be%25d0%25b2-%25d0%25b2-%25d0%25b7%25d0%25b0%25d1%2589%25d0%25b8%25d1%2582%25d0%25b0-%25d0%25bd%25d0%25b0-%25d0%25bf%25d1%2583 [Accessed: 25.04.23].

61 https://demokrat.bg/archives/18839?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=%25d0%25b5%25d0%25ba%25d1%2581%25d0%25ba%25d0%25bb%25d1%2583%25d0%25b7%25d0%25b8%25d0%25b2%25d0%25bd%25d0%25be%25d0%25ba%25d0%25be%25d1%2581%25d1%2582%25d0%25b0%25d0%25b4%25d0%25b8%25d0%25bd%25d0%25be%25d0%25b2-%25d0%25b2-%25d0%25b7%25d0%25b0%25d1%2589%25d0%25b8%25d1%2582%25d0%25b0-%25d0%25bd%25d0%25b0-%25d0%25bf%25d1%2583 [Accessed: 27.04.23].

над 1000 лв. и се занимават с разпространение на информация чрез медиите, с обучение и с политическа дейност. На такива «агенти» се забранява да извършват дейност в държавни и частни детски градини, училища и ВУЗ-ове, болници, структури на МВР и БАН и др. Забранява им се да участват в политически дейности и да получават държавно и общинско финансиране.“ (Веселин Стойнев, Дойче Веле, препечатан в Медианул, „Мракобесният закон на Костадинов: когато чужди агенти викат «дръжте чуждите агенти»)⁶²

Сред нарочените за чуждестранни агенти от Костадинов са различни политически партии, медии и НПО-та, като например «Америка за България», «Икономедиа», «Медианул», «Свободна Европа», «Дойче Веле», фондациите «Конрад Аденауер» и «Фридрих Науман» и т.н.

D. Говорител: ПЕТЪР ВОЛГИН

Петър Волгин се е превърнал в модерен класик на антизападното и проруско говорене. Един от най-тиражираните от него разкази с директен произход от Кремъл е този, че определени политически партии искат да вкарат България във войната.

„ПП-ДБ се определят като „добрите“, които щели да преборят статуквото и корупцията, твърдят, че са носителите на всичко „модерно, либерално и прогресивно“. ГЕРБ-СДС пък настояват, че са невиджани „професионалисти“, че само те имат капацитета да управляват и да поправят „злините“, причинени от некомпетентните им политически противници. Проблемът е в това, че каквито и разлики да има между двете коалиции, всички те моментално изчезват, когато стане дума за външната политика на България. Там между двете формации на войната цари пълно и притеснително единодушие. Ето защо няма никакво значение дали ще гласувате за едните или за другите. Понеже която и от тези формации да състави правителство, последиците по най-важната тема, а именно тази за войната и мира, ще бъдат едни и същи. Тези партии ще направят всичко възможно, за да ангажират България колкото се може по-активно в бойните действия, включително и с директно участие на наши войски там. Хубаво е да не забравяме за това, когато отидем да гласуваме в неделя. Когато гласуваш за партиите на войната, няма как да получиш друго освен война, нали?“⁶³

Съвсем логичен е и другият разказ, според който те са изцяло зависими от САЩ и дори се състезават кой е „най-правоверен евроатлантик“. Това пък от своя страна е вредно за България и би влошило допълнително ситуацията в страната:

„ПП-ДБ и ГЕРБ-СДС от дълго време се борят за званието „най-правоверен евроатлантик“ и едва ли биха се спрели пред каквото и да било, за да го заслужат.“⁶⁴

„Изобщо не бива да се съмнявате, че ако България се управлява от ПП-ДБ, ГЕРБ-СДС или от коалиция между тях, ще имаме възможно най-ястребското правителство, което може да сътвори чудеса от глупости.“⁶⁵

62 <https://www.mediapool.bg/mrakobesniyat-zakon-na-kostadinov-kogato-chuzhdi-agenti-vikat-drazhte-chuzhdite-agenti-news341449.html> [Accessed: 03.05.23].

63 https://retro.bg/komentari/strongpetr-volgin-pp-db-i-gerb-sds-ni-butat-vv-voynatastrongbr-nbspbr-nbspbr-nbsp_33808.html [Accessed: 03.05.23].

64 Пак там.

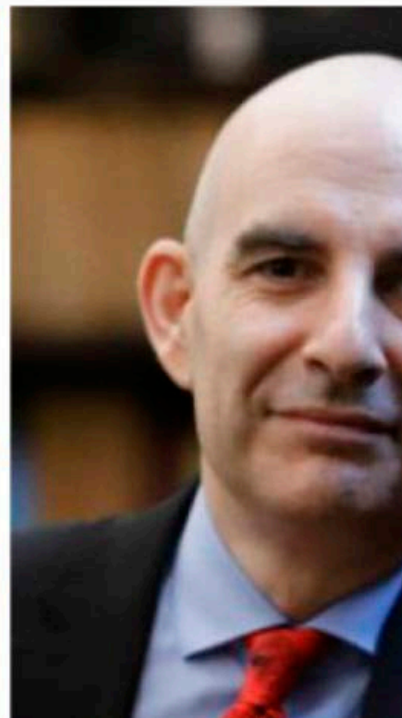
65 Пак там.

Петър Волгин: ПП-ДБ и ГЕРБ-СДС ни бутат във

66

Коментари • 30 март 2023, 17:23

Въпреки левичарския уклон на Волгин, се оказва, че крайногесният Костадин Костадинов реагира позитивно на публикациите в профила му.

Петър Волгин
30 март в 18:48 ч. · 🌐

ПП-ДБ и ГЕРБ-СДС влизат в титанични сблъсъци по всякакви теми. Готови са да си издерат очите, когато става дума за енергетика, доходи, борба с корупцията...Но има един-единствен въпрос, по който и двете коалиции са единодушни. Там различия няма. И другите искат да прашае още и още оръжия на Украйна. И едните, и другите с две ръце ще подкрепят всякакво участие на България във войната. Включително и с жива сила. Толкова е голямо желанието им да спечелят приза за най-предан евроатлантик, че и двете формации са готови да сторят и най-голямата възможна беля.

Гласуването както за ПП-ДБ, така и за ГЕРБ-СДС е глас за продължаване на войната. И за още по-безмозъчно ангажиране на България с глупостите на евроатлантически лагер.

<https://retro.bg/.../strongpetr-volgin-pp-db-i-gerb-sds-ni...>

RETRO.BG
Петър Волгин: ПП-ДБ и ГЕРБ-СДС ни бутат във войната
Retro.bg

Петър Волгин: ПП-ДБ и ГЕРБ-СДС ни бутат във войната Коментари 30 март 2023, 17:23 0 коментара автор Петър Волгин Добре е да си припомним, че България не участва във во....

👍 Костадин Костадинов и 951 други 2 коментара 111 споделяния

67

66 https://retro.bg/komentari/strongpetr-volgin-pp-db-i-gerb-sds-ni-butat-vv-voynatastrongbr-nbspbr-nbspbr-nbsp_33808.html [Accessed: 27.04.23].

67 <https://www.facebook.com/petar.petrov.56829> [Accessed: 27.04.23].

Подкрепата за Украйна е повод за атака. Той, в духа на кремълския разказ, защитава тезата, че българската позиция относно войната е следствие от конформизъм спрямо западните ни партньори, който обезличава страната и народа, превръщайки ги в най-обикновени рупори на евроатлантическите позиции без възможност за независимо и свободно определяне. Тоест отново се повтаря тезата за суверенизма, около която се организират вътрешните критици на политиките на ЕС. Впрочем, това е тема, която изцяло е оставена в ръцете на местните пропагандатори.

"Слава Украине!" - писъкът на нагаждача, на подлизуркото и на хамелеона

68

За никаква смелост не става дума. Говорим за чист и неподправен конформизъм на едно обидно елементарно ниво

Петър Волгин остава впеча тлението, че основна негова идеологическа задача е обрушването на родния евроатлантизъм и либерализъм, че гори и консерватизъм, доколкото под ударите му попада и Борисов, бигейки заподозрян в русофобия⁶⁸.

Любопитна теза, която прокарва Волгин, е, че т. нар. „либералната общност“ не харесва българите и България. Представителите на т.нар. „градска десница“, либералите, наричаните също „жълтопаветници“ и т.н. са високомерни и не разбират, дори презират обикновените българи, които не изповядват либералните ценности, а са по-скоро традиционалисти и/или консерватори. Този наратив противопоставя „интелектуалците“, прозападните либерали и пр. на обикновените българи. Така ориентираният към Запада елит започва да изглежда отчужден от проблемите на „българите“, от неравенствата и пр.:

„Това са хора, които ни най-малко не се интересуват от проблемите, които вълнуват повечето българи. Нещо повече, представеният в политиката умнокрасивитет съвсем открито се дистанцира от вълненията на сънародниците си. Според тези, които постоянно се хвалят как изповядвали някакви невиджани от никой нормален човек „евроатлантически ценности“, повечето българи сме неучи и нямаме никаква представа от „съвременните моди“.“

68 http://www.realzoom.org/2023/03/blog-post_825.html [Accessed: 27.04.23].

69 <https://newsmakers.bg7.eu/904793/> [Accessed: 25.04.23].

Коментар на Петър Волгин: Българският либерален елит не харесва България

08-01-2023г.

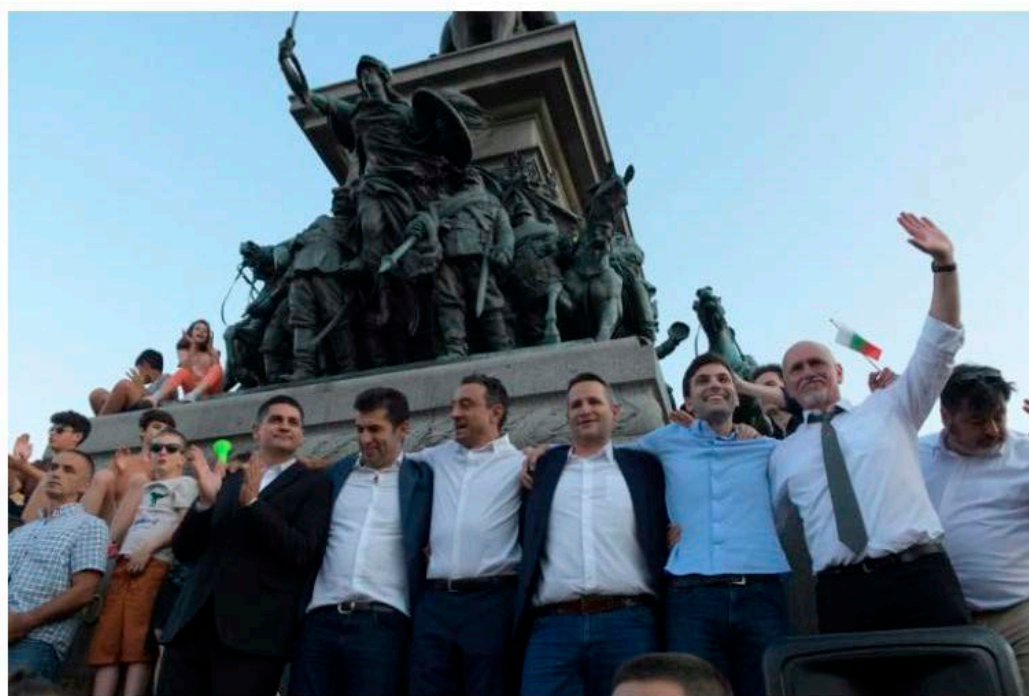
1725

Петър Волгин

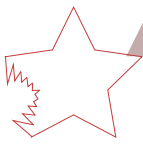
Петър Волгин: ПП и ДБ да станат едно – едно общо безмозъчно и евроатлантическо нищо

22.01.2023 от Политика

70 <https://lentata.com/komentar-na-petr-volgin-blgarshiyat-liberalen-elit-ne-haresva-blgariya> [Accessed: 27.04.23].

71 <https://bg7.eu/881642/> [Accessed: 27.04.23].

Божидар Божанков, който беше изключен от групата на БСП след острата си позиция за Войната в Украйна, няма как да бъде пощаден:

„Вие поощрявате ренегатството, вие казвате „Браво!“ на едно поведение, което е отвратило толкова много нормални българи от политиката. Когато гледате влюбено подобни същества, вие всъщност одобрявате политическото номадство, прескачането от партия в партия.

На практика декларираме, че е напълно в реда на нещата избирателите да бъдат лъгани и на преден план да излизат не принципните политици, а тарикатите, използвачите и нагаждачите.“

72

Е. Говорител: МАРТИН КАРБОВСКИ

Присъствието на Мартин Карбовски в SENSIKA е скромно. Системата регистрира два пика с името му:

- ▶ 26.02, 343 публикации от Машината – „Малък Тошко обясни защо иска на Власт ГЕРБ вместо „тези полуидиоти от ПП“ или оня с отвратителната визия ВИДЕО“⁷² (няма видео);
- ▶ 19.03, 303 публикации от Машината – „Цветанов пред Карбовски се заклани на Борисов: Ако бях министър, щях да го разследвам“⁷⁴.

Двете публикации имат вътрешнополитическа тематика, която внушава общото усещане за продажност, некадърност, крадливост и корупция на всички представители на местния евроатлантически елит – наротив, който Кремъл продължава да използва, макар и с не толкова голям интензитет спрямо повечето други. Това е темата за „продажните български елити“. Поради замъгляващата се роля на Карбовски, повод за публикации стават и сводки от видеоклипове.

Интересна е позицията на Карбовски по случая МОЧА. В емоционална публикация той

72 <https://liubomir.bgvest.eu/875420/> [Accessed: 27.04.23].

73 <https://eli.bgvest.eu/886147/> [Accessed: 25.04.23].

74 <https://novini687.bgvest.eu/897019/> [Accessed: 25.04.23].

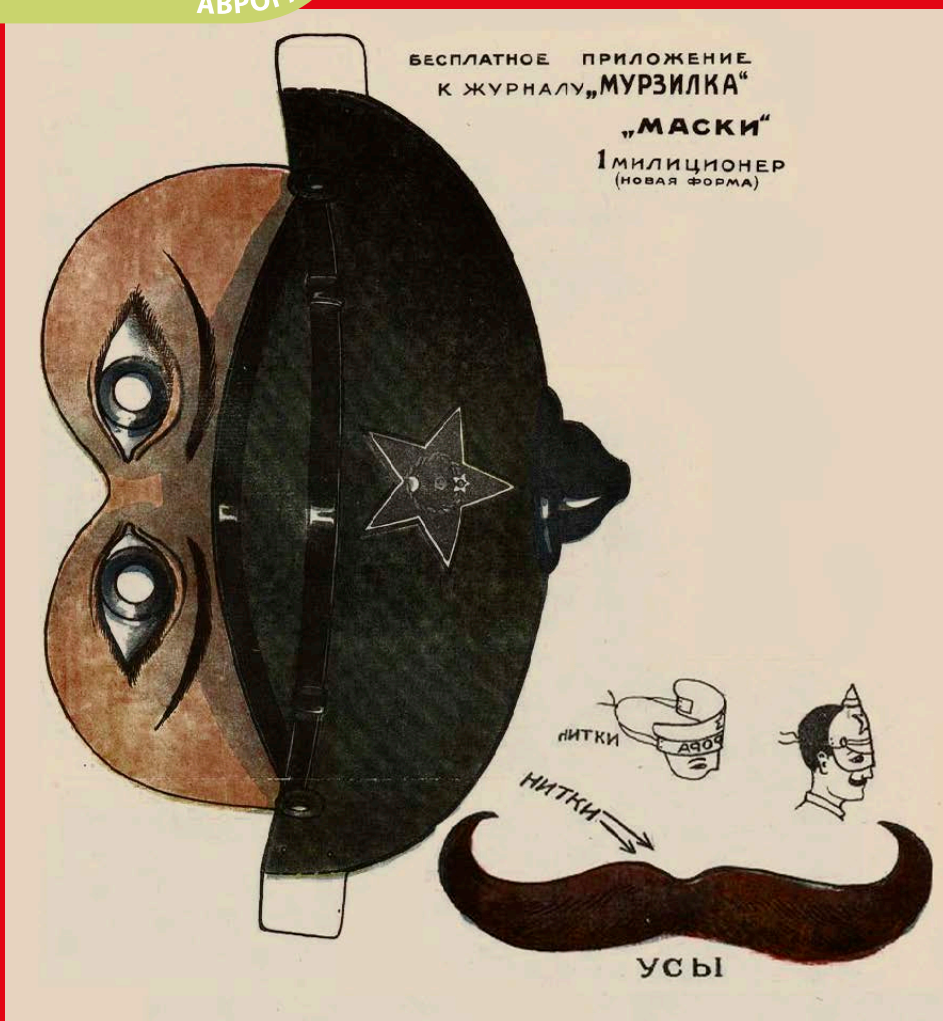
изопачава решението за премахване на паметника, представяйки го като изтриване на национална памет и отрицание на собствената история и природа. Дори иронично подмята:

„Махнете не просто паметника, махнете всичко, което е съветско. Примерно, изтрийте с гумичка Русия от картата, напишете, че там е море, някакъв дребен океан.

Така ще се харесате на новите политици.“

Приложение към списание Мурзилка,
№6, юни 1931 г.

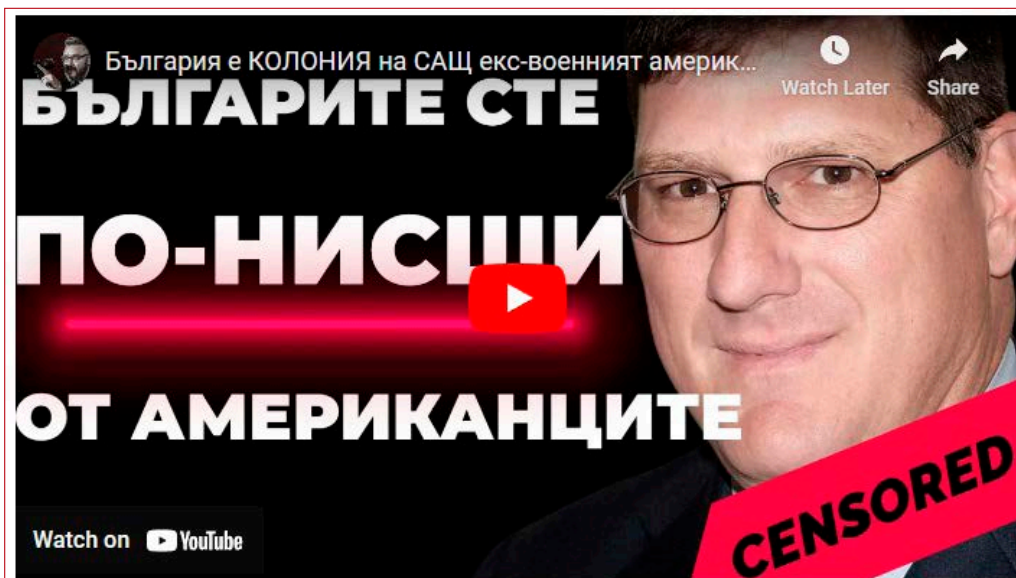
МАРТИН КАРБОВСКИ МАХНЕТЕ НЕ ПРОСТО ПАМЕТНИКА, МАХНЕТЕ ВСИЧКО, КОЕТО Е РУСКО. ...

2023-02-27 | 23:18:14 | Общество

Журналистът е от най-известните и остри защитници на „алтернативното мнение“, за което обикновено се крият наративите на кремълската пропаганда. По тази причина сводки от новия му подкаст⁷⁶, който се излъчва в YouTube от няколко месеца насам, често стават проводници на тези разкази. Към момента каналът му има 122 хиляди последователя.

Както споменах, изказвания на някои от гостите стигат и до различни сайтове, които SENSIKA прихваща.

77

Според Ритър България е колониален поданик на САЩ. Отношения като господар към роб.

⁷⁵ https://novini247.com/novini/martin-karbovskimahnete-ne-prosto-pametnika-mahnete-vsichko-koeto-e-rusko_5870966.html [Accessed: 27.04.23].

⁷⁶ https://www.youtube.com/@Martin_Karbovski [Accessed: 27.04.23].

⁷⁷ <https://trakiaworld.com/2023/02/18/%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%82-%D1%80%D0%B8%D1%82%D1%8A%D1%80-%D0%B1%D0%B8%D1%88%D0%B2-%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%86%D0%B5%D1%80-%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%B0%D1%89-%D0%BF%D1%80%D0%B8-%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B1/> [Accessed: 27.04.23].

Русофобията в България е мотивирана с пари и обещания за политическото бъдеще

By The Sofia Times
Published 2023-01-15

Сред гостите на Карбовски са видни проводници на кремълски наративи, като Костадин Костадинов, Валентин Вацев, Иво Христов, Нешка Робева и други, но абсолютната кулминация идва след разглеждания към момента период – на 19 април, когато гост е Елеонора Митрофанова.

Карбовски вече не поддържа единия от двата си профила във Фейсбук, вероятно е пренасочил усилията на екипа си към подкаста. Въпреки активната работа и бързото набиране на нескромно количество гости, външнолитическата линия, която прокарват те е недвусмислено проруска. Обикновено тя е прикрита под претенцията за патриотизъм, защита на българските интереси, запазване на националната независимост и културна идентичност – широко наблюдавана тактика в българския публичен и политически дискурс.

78 <https://thesofiatimes.com/komentar/44141/%D1%80%D1%83%D1%81%D0%BE%D1%84%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B2-%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D0%B5-%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B0-%D1%81/> [Accessed: 27.04.23].

5. Руската пропаганда в българския Facebook

Значимото развитие на социалните мрежи през последните десетилетия неминуемо оказва своето влияние както на обществената, така и на медийната среда. Ето защо нараства ѝ нуждата за тяхното наблюдение и анализ. Големите събития предизвикват особен резонанс в онлайн платформите, и по-конкретно в най-популярната в България социална мрежа – Facebook. Тук представяме количествен преглед на най-популярните публикации (с най-много интеракции) в публични страници и групи за периода 1 януари – 31 март 2023 г. Използван е инструментът CrowdTangle. Системата CrowdTangle обхваща постове на публични страници, групи и верифицирани публични профили на личности, които са имали повече от 110 000 лайка от 2014 г. или са добавени ръчно в списъка на CrowdTangle, както и публични постове, които не използват реклама и не таргетират специфични групи.

А. Месец януари

В първия месец от 2023 година празничната обстановка доминира политическите и обществени проблеми. Военната ситуация в Украйна продължава да бъде основен крайъгълен камък за определяне на политиката на страната. На вътрешнополитическо ниво темата за инфлацията доминира дневния ред – някои от политическите играчи я използват в кампанните си за предстоящите избори през месец април. Доминират антиевропейските настроения и тезите на противниците на применето на еврото. Темата за „нарастващата инфлация“ в Хърватия се използва като аргумент против приемането на еврото в България. Нека да припомним, че на 1 януари 2023 г. Хърватия стана последната приела еврото членка на ЕС. В края на месеца, съмненията за огромен ръст на инфлацията *бяха разколебани* от официално обявения ръст (0.2%).

Графика 4. Публикации, свързани с войната в Украйна (януари-март 2023).

Несъмнено, **най-популярният клип през месец януари** във Фейсбук е свързан с наболялата тема за инфлацията и приемането на еврото. Чувствителният характер на темата я прави плодотворна за множество политически актьори с популистски уклон. По БТВ (по-късно и по Нова ТВ) е излъчено **интервю с финансиста Стив Ханке**, който съветва българите да гържат спестяванията си в лева, вместо в „нестабилната валута евро“. Той също твърди, че влизането на България в еврозоната би било капан,

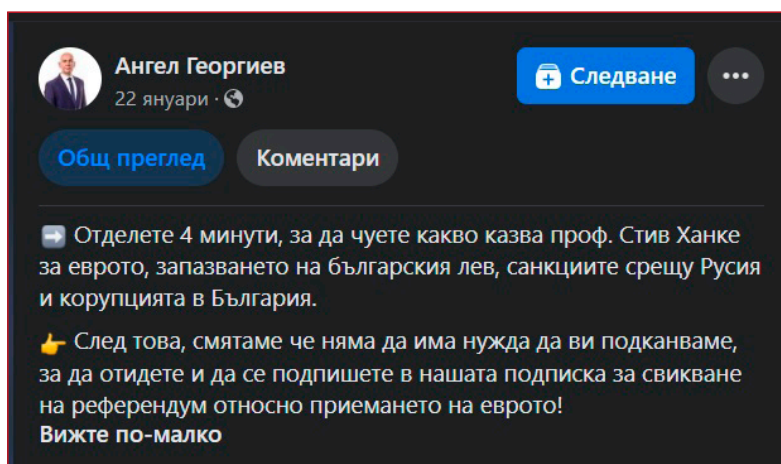

който трябва да бъде избегнат. Тезата на Ханке е използвана от политици на ПП „Възраждане“, като допълнителен аргумент в полза на референдума за запазване на лева.

Клипът е споделян най-много от [страницата](#) на ПП „Възраждане“ и от Ангел Георгиев, който е член на партията. Общият брой гледания е над 700 000, а интеракциите са над 20 000. Любопитното в този пост е това, че Георгиев обвързва приемането на еврото със санкциите, наложени от Европейския съюз спрямо Руската федерация.

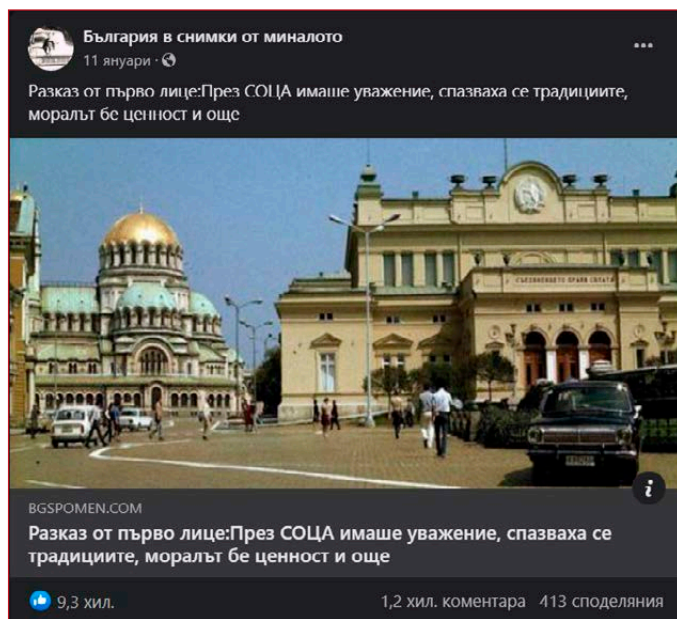
Ханке повтаря опорката, че наложените от Европа санкции върху Русия работят, но до голяма степен вредят повече на страните от ЕС. Той също споделя, че именно това е причината за пагането на българското правителство. С прокарването на това мнение, той създава впечатление, че Европа е косвен виновник за политическата нестабилност у нас.

В началото на януари извън характерната за празничните дни (включително множеството именни дни) понижена активност по политически теми, с повишен интерес се открояват множество публикации, свързани по един или друг начин с отминалите години на социализма – темите на този тип публикации могат да бъдат обобщени под термина **соцносталгия**. Публикация, възхваляваща качеството на произведените през 1972 г. батерии от 5 Вата в Никопол събира над 517 000 преглеждания. Друга, коя-

то моли за връщането на казармата „от едно време“ достига над 17 000 интеракции. Любопитство поражда публикациите от две различни страници **на 10 и 11 януари**, които изтъкват морала на социализма и деградацията на обществото след демократичните промени. Те събират по над 9 000 интеракции.

«Спомням си първата отпуска в казармата. Прибирам се на село. Тогавашната ми приятелка ме чака на двора. Отварям вратата, а тя търчи с водна чаша водка и парче пастърма. Думи няма – ръцете ѝ треперят по-силно от „обичам те“».

В публикация на страницата „Спомени от Народната република“

В. Месец февруари

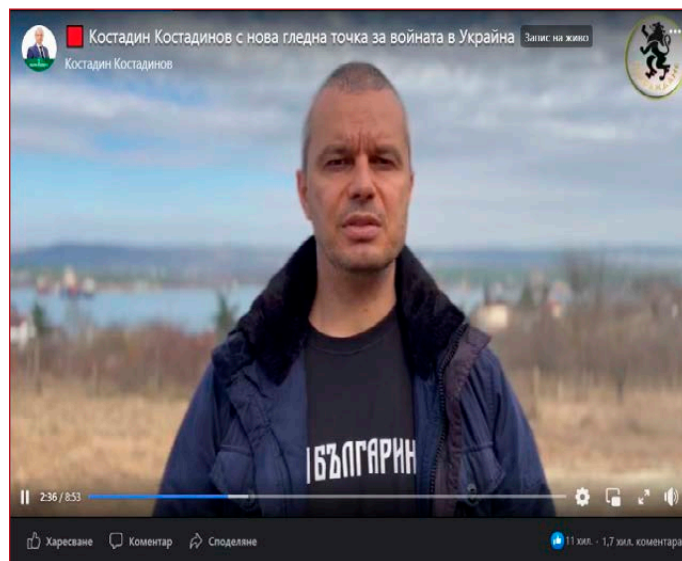
Месец февруари е белязан от няколко големи събития. Нека не забравяме датата 24 февруари – година от началото на войната в Украйна. С приближаването на датата нарастват очакванията за начало на нова руска офанзива, която да направи пробиви по фронта и това да гарантира събития, които да бъдат подхванати от руската пропаганда. Другото събитие, било то и извън сферата на политическото, е катастрофалното земетресение в Турция от 6 февруари, което неминуемо е доминираща тема в социалните мрежи.

На 24 февруари лидерът на популистката партия „Възраждане“ **Костагин Костагинов прави сутрешно живо включване, което събира над 13 000 интеракции**, и в което затвърждава пред последователите си голяма част от вече известните опорки по отношение на войната:

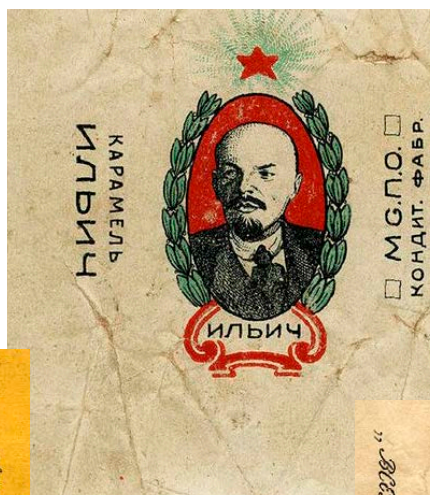
- ▶ Войната в Украйна е „гражданска война“;
- ▶ Даването на помощ за Украйна би направило от България страна в конфликта;
- ▶ След изборите на 2 април „САЩ имат за цел да инсталират правителство, което да въвлече страната в конфликта“;
- ▶ „САЩ водят прокси-война на територията на Украйна“;
- ▶ Русия „бавно, но сигурно смазва украинската армия“.

Любопитство събужда и **участието на Красимир Каракачанов** в предаване на телевизията Bulgaria On Air от 28 февруари, в което защитава много близки, ако не и идентични аргументи с тези на Костадинов.

Другата политическа фигура, която използва аргумента, че с предоставянето на военна помощ на Украйна въвлича България във война, е **президентът Румен Радев**, който акцентира върху това, че не бива да се допуска създаването на „коалиция на Войнолюбците“.

Фантики (опаковки на бонбони), 20–30-те години на ХХ в.

С приближаването на изборите през месец април, се увеличават и споделянията на **статии, свързани с носталгията по социализма** и загубените ползи от режима преди 1989г. Темите включват спомен за *Великата Българска Народна Армия, богатството на ТКЗ-тата* и *комсомолските бригади*.

Едно от популярните лица от близкото минало – Кеворк Кеворкян, в *публикация* по повод земетресението в Турция небрежно споменава, че ЕС ще даде на Турция шест и половина милиона евро за възстановяване, като отбелязва също и че ЕС вече е дал над три милиарда и шестстотин милиона евро на Украйна.

Общо над **230 000 интеракции** получава *запис* на рапъра Устата, в който, по неговите думи, „преподава“ история на българските и македонските политици. С характерната за музикалния стил рима, Устата рециклира голяма част от национал-популисткия език, който вече десетилетия бива използван за политически цели. Видеото е публикувано в над сто страници и предизвиква поредица от медийни изяви на рапъра.

С. Месец март

Месец март е изключително важен, защото в него се концентрира предизборната кампания за изборите на 2 април 2023 г. Месецът започва с 3 март – „Денят на освобождението“, честването на който от няколко години създава полемика в обществото. Както ще проличи в акцентите от месеца, социалната мрежа е доминирана предимно от политически лозунги и опити за увеличаване на електоралната тежест на различните партии. Темата за войната в Украйна присъства както в политическите кампании, така и извън тях. Тенденцията от средно по 34 пропагандни публикации в българоезичното пространство на Facebook, свързани с войната в Украйна, от февруари, се запазва и през март, но през този месец липсват силно изразени пикове. Една от доминиращите теми е свързана с т.нар. Паметник на Съветската армия, чиято плоча беше разрушена в края на февруари, а БСП, като част от своята предизборна кампания, реши да я реставрира.

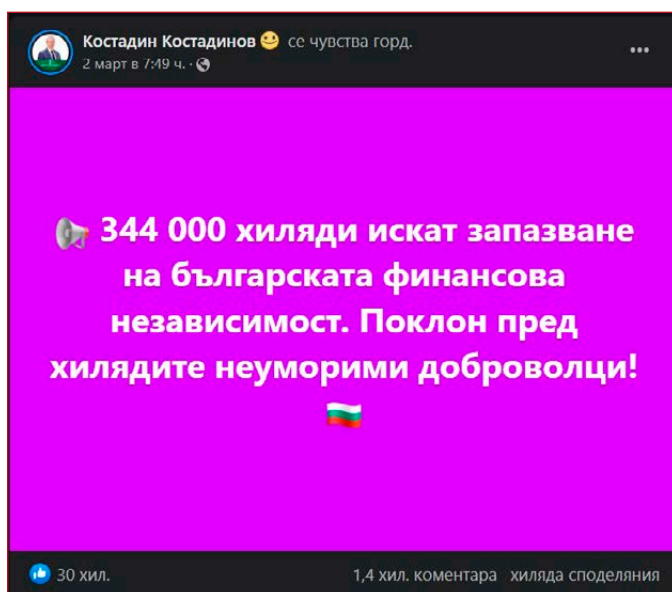
В последната седмица на месец март бяха регистрирани и многобройни заплахи към български училища за поставени бомби, които предизвикаха тревога и недоволство в

обществото. Президентът Румен Радев и министърът на вътрешните работи Иван Демерджиев определяха тези актове като „възможни хибридни атаки“.

Като част от своите предизборни кампании ПП Възраждане, Има Такъв Народ и БСП предприеха опити за свикване на национални референдуми по различни теми:

Референдумът на Възраждане е за запазване на българския лев и отлагане на приемане на еврото като валута до 2043г. Този референдум успява да се впише в публичния дебат и да събере немалък брой подписи. Под съмнение остава допустимостта на такъв тип референдум, тъй като се отнася до въпроси, свързани с международни договори и споразумения.

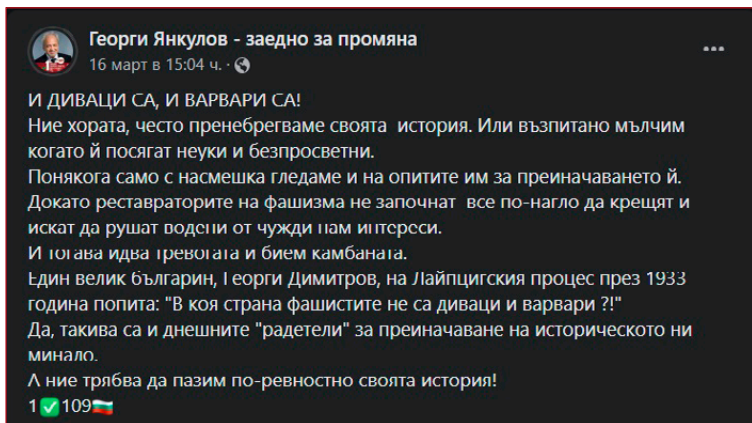
На изображението се вижда, че постът на Костадинов събира над 30 000 лайка и хиляда споделяния.

Лидерът на БСП Корнелия Нинова учреди Инициативен комитет и също стартира подписка за инициране на национален референдум, който има отношение към образователната система и забраната за „джендър идеологиите“ в училище. Друга опора на руската пропаганда в България. В Инициативния комитет се забелязват публични фигури като Владислав Карамфилов – Въргала, Нешка Робева, Емил Костадинов и др.

„Искаме да защитим биологичния пол на мъж и жена, да не допускаме да сме „родител 1“ и „родител 2“. Искаме да сме майки и бащи, искаме децата ни да са момче и момиче, а не нещо трето.“

Постът събира над 18 000 реакции и хиляда споделяния.

В тон с референдума, **темата за преместването на Паметника на Съветската армия** е другата носеща колона на кампанията на БСП. Любопитното в този наратив е, че от партията искат да разширят полето на дебата, като опитват да говорят за паметниците *изобщо*. На 9 март БСП организира протест против демонтажа на паметника с призив „да се пази паметта жива“.

Георги Янкулов, кандидат-депутат от БСП, **обявява** тези, които искат да преместят паметника за варвари и диваци, като се позовава на Георги Димитров на Лайпцигския процес: „В коя страна фашистите не са диваци и варвари?“

Третият референдум – този на Има Такъв Народ, е за свикване на Велико народно събрание, което да промени формата на гържавно управление от парламентарна в президентска република. Идеята за президентска република се опитва да достигне основния дневен ред поне от началото на политическата криза след изтичането на мандата на кабинета „Борисов 3“.

Две от най-популярните и коментирани публикации за месец март са публикувани на 3 март: **първата публикация** е видео, качено на страницата на добилата слава на паравоенна организация Военен съюз – БНО „Шипка“. Видеото е кръстено „Как да шокираме европейците – просто пускаме по улицата истинска жена в женски грехи. Нашият телеграм канал с ежедневна...“, като в него се вижда добре облечена жена, която се разхожда по улиците на европейски градове и предизвиква множество любопитни погледи. Ако не се вземе предвид заглавието на клипа, той не представлява нищо впечатляващо, но именно то възбужда зрителския поглед с ясното послание – нормалността напуска Европа и дори красивите жени вече са нещо ненормално. Клипът събира над 1,000,000 гледания и общо около 19,000 интеракции.

Втората публикация, отново на 3 март, е опит за *претопляне* на руска песен от 50-те години на XX в. „Под звездами балканскими“. Любопитство предизвиква начинът, по който е представена тази песен - „Руска песен, посветена на България взриви Интернет!“ – от текста на самата песен става ясно, че се пее за т.нар. Задунайска губерния. Публикацията събира над 16,000 интеракции.

The screenshot shows a Facebook post from the page "Опознай България, за да я обикнеш" (Get to know Bulgaria, so you can love it). The post is dated March 3rd at 13:34. The text of the post reads: "Историята помни, че в Русия са границите на Стара Велика България, въпреки че в песента се пее само за Дунавска България! Песента е поздрав от Русия към България и се изпълнява от една от любимите на руснаците певици - Вика Цыганова с участието на великолепен хор." Below the text is a video thumbnail showing a woman singing into a microphone on a stage. The video is titled "Руска песен, посветена на България взриви Интернет! (ВИДЕО) - Опознай България" and is from the website OPOZNAVYBULGARIA.COM. The video has 16 thousand likes, 1.3 thousand comments, and 1.8 thousand shares. The logo for "Золото Шансона MUSIC CHANNEL" is visible in the top right corner of the video frame.

„Хороша страна Болгария,

А Россия лучше Всех!“

Из „Под звездами балканскими“, 1944